…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

…БУРЯАД ҮНЭН

…эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…(11859) | 1968 оной ноябриин 5, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд! Түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэгты! Газар таряалан ба мал ажалаа бүри болбосоронгыгоор эрхилэгты! Хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые бүри ехэ ашагтай болгогты!

(Агуухэ Октябриин социалис революциин 51 жэлэй ойдо зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

…ХҮДӨӨ АЖАХЫГАА ХУРДАН ТҮРГЭНӨӨР ХҮГЖӨӨЕ!

…АШАНХИ АЖА…ЙМНАЙ ТОДОРХОЙ …РИЛГОНУУД

…дэрнүүдтэ бүхы Совет орон дотор, тэрэ тоодо манай рес… колхоз, совхозуудта, промышленна предприятинуудта ажа…тическэ эдэбхи улам хүгжэнэ. Ушар юуб гэхэдэ, һаяхан КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй материалнуудые бүхы комму… хүдөөгэй ажалшад, хүдэлмэришэд анхарал ехэтэйгээр шу…хай. Тиихэдээ партиин политикые, Пленумэй шиидхэбэри…эн һаналаар, гүн сэдьхэлһээ һайшаан дэмжэжэ байһанаа, …үсэндэнь хүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, оюун ухаа…ха байһанаа мэдүүлнэ.

…социалис хүдөө ажахы — арадай ажахын гол шухала һал… нэгэн. Хүдөө ажахын бата бэхи үндэһэ һууриһгүйгөөр …аршье байгуулалтые ябуулжа болохогүй гэжэ В. И. Ленин …эн. Мүнөө манай орондо коммунизм байгуулгын шухала …дай шиидхэгдэжэ байха үедэ хүдөө ажахын хүгжэлтые …түргэдхэхэ хэрэг онсо һуури эзэлжэ байһаниинь мэдээжэ. …эй XXIII съездын, мүн партиин ЦК-гай мартын, майн Пле… шиидхэбэринүүд дотор хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ …мо хэмжээнүүд хараалагдаа һэн. Эдэ шиидхэбэринүүдэй …дүүргэгдэжэ байһыень хаража үзэхэ, мүн хэдэ хэдэн асуудал…шиидхэхэ зорилгоор партиин Центральна Комитедэй Полит…ө ажахын асуудалнуудые ЦК-гай Пленум дээрэ хаража үзэ…тоолоһон байгаа.

…эшэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. …һүүлэй жэлнүүдэй туршада манай ороной хүдөө ажахын …ыһые Пленум дээрэ эли тодо тоо, баримтануудаар гэршэлэн … 1965—1967 онуудай туршада хүдөө ажахын бүхы продук…ри 75 миллиард түхэригтэ хүрэжэ, урдахи жэлнүүдэйхиһээ …ээр жэл бүри 10 миллиард түхэригөөр ехэ болоожо байгаа. …ахын ургамалнуудай ургаса, мал ажалай ашаг шэмэ ехэ…

…ондо хүдөө ажахын ажалшад шэнэ амжалта туйлаа. Орон …һо таряа бүхыдэнь суглуулга 165 миллион тонноһоо ехэ … Оооһо худалдан абаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэжэ, гүрэ…рта 68 миллион тонно оронхой. Мал ажалай продуктнууд …элэйхиһээ ехээр абтажа, мяха, һү, үндэгэ, нооһо худалдаан …эй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэө. Энээнэй ашаар оро… хоолой зүйлнүүдээр, арадай хэрэглэлэй эд бараагаар, түү… хэрэглэмжэеэ улам хүсэд дүүрэнээр хангажа, мүн гүрэнэй …р байгуулагдажа байдаг болонхой. Эдэ бүхы амжалтанууд, …ын үйлэдбэриин саашанхи ургалта, колхоз болон совхо…ономикын бэхижэн хүгжэлгэ хадаа партийна, совет, ажа…нуудай эмхидхэлэй, политическэ ехэ хүдэлмэриин, колхозни…овхозуудай хүдэлмэришэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй …ита ажалай, мүн хүдөө тосхондо хүдэлмэришэн ангиин хүр…ламжын аша үрэ мүн гэжэ элидхэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

…хажуугаар хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ дутагдалнууд, шиид… асуудалнууд бии. Хүдөө ажахын хэдэ хэдэн продуктнуудые …ээр, мүн ажалай бүтээсын талаар КПСС-эй XXIII съездын …нүүдээр хараалагдаһан хэмжээндэ хүрэгдөөгүй байна. …арта хүдөө ажахынтаа үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүг… ороо̄һо таряанай, мүн бусад ургамалнуудай ургаса дээшэ…үдэлмэри һулаар ябуулагдана, мал ажалай ашаг шэ… бага.

…ин ЦК-гай октябриин Пленум хүдөө ажахын үйлэдбэриие …дахи эдэ бүхы дутуу дунданууды ойрын сагта усадхажа, … саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ тодорхой хэмжээ… хараалба.

…ал һаа, богони болзорой туршада орон соохи хүдөө ажахын …ин мүнөөнэй хэмжээе олон дахин үлүүлхын тула …ахын хүгжэлтые бүри хурдан түргэн болгохо хэрэг ниитэ …, ниитэ гүрэнэй шухалын шухала политическэ зорилго гэжэ …ленум тоолоно», — гээд ЦК-гай Пленумэй абаһан тогтоол соо…

… Брежневэй хэлэһэнэй ёһоор, ороо̄һо таряа абалгые бүхы …эр ехэ болгохо хэрэг урдынхи мэтэ гол зорилго байһаар. …элнүүдэй туршада 190—200 миллион тонно ороо̄һо таряан … абтажа байха зэргэтэй. Тиихын тула ороо̄һото ургамалнуу…ые дээшэлүүлжэ, орон доторнай дунда зэргээр гектарай …центнер ороо̄һон абтажа байха болоно. Тиихэдэ 7 миллион …рэтэр хлопок, 90 миллион тонно хүрэтэр саахарай свёкло, …ион тонно хүрэтэр хартаабха хуряажа байха зэргэтэйбди. …элэн жэлдээ мяха абалгые 14—15 миллион тоннодо, һү— …иллион тоннодо, үндэгэ—45—50 миллиард хэһэг, нооһо— … мянган тоннодо хүргэхэ болонобди. Энэ хадаа тон ехэ, …ашэ зорилго мүн.

…ө ажахые саашадаа бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тула … ёһотойб?

…түрүүн хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэридэ хими нэбтэрүүлхэ …үдые улам оролдосотойгоор бэелүүлхэ шухала. Эндэ мине…ье, нютагайшье үтэгжүүлгэ бүри ехээр хэрэглэхэ тухай, мүн …уудые хоротонһоо, үбшэнһөө хамгаалха тухай хэлэгдэ…жүүлгэнүүдые, химиин бусад зүйлнүүдые элбэгээр гаргаха …одорхой зорилгонууд Пленумэй тогтоол дотор табигдаа. …хоёр, ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдые бүри һай…ргэжэ, газар уһалалгые бүри үргэдхэжэ, үндэр ургаса туй…логдоно.

…дахяар, хүдөө ажахын хүгжэлтэ бүхы дээрээ техникээр хан… дулдыдадаг байһаниинь ойлгосотой. Хүдөө ажахын бүхы …үдые үргэлжэдэнь оньһожоруулха зорилго табигдана. Тин… хүдөө ажахыда тракторнуудай, комбайнуудай, ашаанай …нануудай, экскаваторнуудай, мүн хүдөө ажахын, мелиора…сад машинануудай тооень олошоруулха шухала. Электрын … бүри ехээр хэрэглэдэг болохо хэрэгтэй. Мүн хамта маши…ыз ашаглаха ябадалые эрид һайжаруулха шухала.

…ө ажахые саашадань бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, хүдөө …үйлэдбэридэ бүри ехээр хими нэбтэрүүлхэ, бүри ехээр газар …үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха талаар тон ехэ зорилгонуу…тал хүдөөгэй ажалшадай ба хүдэлмэришэн ангиин, эрдэмтэ…хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, промышленностиин инженерно… хүдэлмэрилэгшэдэй — бүхы совет арадай хамтын хүсэл…гоор шиидхэжэ болоно. Совет хүн бүхэн энэ хэрэгтэ хубитаяа … түлөө хүсэ шадалаа, оюун ухаагаа элсүүлхэ уялгатай.

…ийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд хүдөөгэй …ай дунда эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие бүри … үрэ ехэтэйгээр ябуулха, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, …бүтээсэ дээшэлүүлхын, алмалта, арьбалалтын түлөө, бүхы ар…жонуудаа хүсэд дүүрэн ашаглахын, гүрэнэй, колхозой зөө…бадхахын, ажалай социалис журамые шангадхахын түлөө …дэлгэрүүлхэ болоно.

…иин ЦК-гай энэ Пленумэй шиидхэбэринүүдые арад зоной …гүнзэгыгөөр ойлгуулха, хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүг…хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхыень партийна, совет, профсо…комсомолой организацинуудые Пленум уряалба.

…уряадань харюу болгон, республикымнай бүхы коммунист…бүхы ажалшад Пленумэй шиидхэбэринүүдые саашанхи ажал…гээ тодорхой түсэб болгон абажа, хүдөө ажахыгаа саашадань …түргэнөөр хүгжөөхын түлөө социалис мүрысөөнэй дүлые улам … бадаруулжа эхилээ.

…публикымнай ажалшадай ажалай эдэбхи эдэ үдэрнүүдтэ, … Октябриин һайндэрэй болохоёо байхада, бүри үргэдөө, хүсэ… Энэ эдэбхиин эршэ саашадаа улам шангадажа, хүдөө ажахые …нь түргэнөөр хүгжөөхэ талаар түрэл партиингаа ЦК-гай ок…Пленумэй шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэ…ажалшад хубитаяа бүри ехээр оруулхань дамжаггүй. Энэ хадаа …Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо эрхим бэлэгынь болохо юм.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые республикымнай ажалшад нэгэн дуугаар һайшаана, дэмжэнэ

ХҮДЭЛХЭЛ ДУРАН ХҮРЭГДЭНЭ

ХҮДӨӨ АЖАХЫН асуудалнуудаар партиин ЦК-гай октябриин Пленумэй материалнуудтай танилсаад байхадаа, бидэнэрэй — колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй зүрхэ сэдьхэл баясана, саашадаа үшөөл һайнаар ажаллаха дуран хүрэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Пленум дээрэ хэһэн элидхэл соогоо колхоз, совхозуудай байдалые, тэдэнэй эрилтэнүүдые тон тодоор харуулһан байна. Угайдхадаа мүнөө үедэ колхоз, совхозуудта тракторай тэргэнүүд дуталдажа, ажахыда ехэ һаад хүргэнэ. Тракторнуудай хүсэ ехэ болгохо, үсөөхэн трактористнуудай хүсөөр ехэ хүдэлмэри бүтээхэ тухай угаа зохид һанамжанууд хэлэгдээ.

Гадна запчастьнууд дуталдажа, ажалдамнай ехэ тойбо хүргэнэ. Жэшээнь, манай колхоз 25 автомашинатай, теэд запчастьнуудай үгы дээрэһээ мүнөө үедэ оройдоол 8 автомашина хүдэлнэ гэшэ. Намартаа тон шухала частьнуудай дуталдаһан дээрэһээ арба гаран комбайн миин зогсоһон байха юм. Саашадаа энэ шухала хэрэгые һайжаруулха саг ерээ.

Мелиоративна хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, һалхи, бороо̄һоо хүрьһэнэй гэмтэлгэтэй тэмсэхэ асуудалнууд ехээр хэлсэгдэһэниинь һайшаалтай. Энэ талаар манай колхоздо ехэ юумэн хэгдэхэ зэргэтэй.

Гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэбые ехээр хубилгангүй, ерэхэ табан жэлдэ үлөөхэ, түсэбһөө гадуур худалдагдаһан продукциин түлөө ажахынуудые урмашуулха гээшэ саашадаа колхозуудай, совхозуудай экономико бэхижүүлгэдэ һайнаар нүлөөлхэ байһаниинь элитэ. КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумһээ хойшо гүрэндэ ороо̄һо таряа түсэбһөө гадуур худалдаһанай түлөө ехэ мүнгэ нэмэжэ түлэгдэдэг болоо һэн. Тиимэһээ ажахынууд шадаал һаа ургасаяа дээшэлүүлжэ, гүрэндэ ехэ таряа тушааха гэжэ оролдоно. Жэшээнь, манай колхоз энэ жэл гүрэндэ 3 мянган центнер таряа худалдажа түсэбөө дүүргээд, тэрэнһээ 33 мянган түхэриг хамтын жасада оруулагдаһан. Эдэ үдэрнүүдтэ арга боломжонуудаа дахин һайса тооложо үзөөд, гүрэндөө үшөө 3400 гаран центнер таряа худалдаха гэжэ шиидээбди. Энээнһээ үшөө 50 мянган түхэригэй олзо орохо гэжэ тоологдоо.

Мүнөө үедэ колхознай гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб бэелүүлэнхэй. Теэд түсэбһөө гадуур һү худалдахада нэмэри мүнгэн үгтэнэгүй. Тиимэһээ колхознай һүнэйнгөө зарим хубиие дэлгүүр дээрэ наймаалха баатай болоно. Юуб гэхэдэ, колхозоймнай гаргаша энэ жэл айхабтар ехэ, мүнгэн хэрэгтэй болоно. Байгша ондо колхоздомнай соёлой ордон, Енхорой отделенидэ — клуб, колхозой центртэ — шэнэ һургуули баригдажа байна. Мүн үнеэдэй, хониндой шэнэ байранууд баригдана. Эдэ бүгэдэдэ ехэ мүнгэ зөөри хэрэгтэй болоно бшуу.

Партиингаа Центральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэреэр урмашан зоригжоһон манай колхозой гэшүүд ерэхэ жэлдэ бүри ехэ амжалта туйлаха хүсэлтэй.

Б. ШАГДЫРОВ,
Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой түрүүлэгшэ.

БҮРИ ЭРШЭТЭЙГЭЭР...

КПСС-эй XXIII съездын болон ЦК-гай Пленумүүдэй тогтоолнуудые бэелүүлэн, һүүлэй хэдэн жэлэй туршада Коммунис партимнай хүдөө ажахын үйлэдбэриие улам саашадань хүгжөөхэ зорилгоор хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулга хараалаа. Тэдэнэй аша туһаар колхоз, совхозуудай экономико нилээд бэхижээ, үйлэдбэри гол түлэб ашаг үрэтэйгөөр эмхидхэгдэдэг болоо.

Эдэ бүгэдые манай совхозой үйлэдбэриин ургалта, хүдэлмэриин һайжаржа байһан ушар эли тодоор гэршэлнэ. Бэлэдхэлэй хубилгагдадаггүй түсэбэй тогтоогдоһон ябадал али зэргын һайн нүлөө үзүүлээ гээшэб. Совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй эрмэлзэл улам зоригжоно. Түсэб хараануудай дүүргэлтын түлөө тэмсэл улам шангадана. Тэрэнэйл аша үрөөр манай ажахы мүнөө гүрэндэ мяха тушааха жэлэйнгээ түсэб 107 процент, нооһо — 104 процент дүүргэнхэй. Һү худалдаха жэлэй түсэб ноябриин 1-дэ бэелүүлэгдээд байна.

Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха хэрэгтэ анхарал үлэмжэ ехээр хандуулагдана. Энэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха арга партиин абаһан шиидхэбэринүүдээр лэ олгогдоо ха юм. Үбһэ сабшажа абалгаяа нёдондонойхитой сасуулбал, энэ жэлдэ 14,5 мянган центнерээр дээшэлүүлээбди. Гектар бүриин ургасые оройдоол 3 центнерээр дээшэлүүлээд байхада иимэ үрэ дүн туйлагдана ха юм. Үбһэ хуряаха энэ жэлэй түсэб 140 процентдэ хүргөөһэмди. Энээгээр болоходо, ерэхэ жэлдэ мал ажалай продукци абалгые үшөө ехэдхэхэ арга лаб бата бии болоно бшуу.

Мүнөө КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленум дээрэ сабшалан шанаржуулан, ургасыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал мүн лэ горитойгоор хандуулагдаа. Агротехникэ һайжаруулха, техникээр хангалгые үргэдхэхэ хэмжээнүүдэй тодорхойгоор хараалагдаһандань омогорхол түрэнэ. Гэбэшье дээрэһээ бэлэн юумэ хүлеэгээд һууха болоо һаа тон буруу. Өөһэдынгөө арга боломжонуудые гүйсэд энэ хэрэгтэ зорюулха ёһотойбди. Ерэхэ жэлдэ улам ехэ ургаса абаха хүсэлэнтэйгөөр манай совхозой ажалшад энэ намартаа 7 мянган тонно шаг шэбхэ (даабаримнай 5000) сабшалан дээрэ зөөгдөө, 456 гектар газар борнойлогдоо, 52 километр утатай ханааб сэбэрлэгдээ, заһагдаа гээшэ. Бэшэшье олон хэмжээнүүд хараалагдана, бэелүүлэгдэжэ байна.

Партиингаа хараалһан ехэ зорилгонуудые хүсэндэнь хүргэхын түлөө түрүүшын үедэ иимэрхүү юумэнүүд хэгдэжэ байна. Би эндэ гансал мал ажал тухай, тэрээндэ хэрэгтэй болохо тэжээлэй бааза байгуулха тухай асуудалнуудта тогтобоб. Энэ манда угаа ехэ удха шанартай зүйл шуу.

К. ДАГБАЕВ,
Хориин аймагай Үдын совхозой директор.

КАДРНУУД — ЕХЭ ХҮСЭН

Хүдөө ажахыгаа хүгжөөхын түлөөдэ түрэл партимнай угаа ехээр анхарна. Мэнэ һаяхан болоожо үнгэрһэн КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүдые артелиимнай гэшүүд халуунаар угтаба. «Колхозоймнай экономикын саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэнь һайн хэмжээнүүд хараалагдаа» гэжэ олон хүнүүдэй хөөрэлдэжэ байхань дуулдаа һэн.

Мүнөө Пленумэй тогтоолнуудые, нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэлые зондо бүри һайнаар ойлгуулха тушаа партийна комитедэймнай зүгһөө хэмжээн хараалагдана. Уржадэр колхозоймнай бүхы агитаторнууд, политинформаторнууд сугларжа, ойлгууламжын хүдэлмэри яажа үнгэргэхэ тухайгаа хөөрэлдөө. Илангаяа колхозой экономико хүгжөөлгэдэ энэ Пленумэй ямар удха шанартай байһыень колхознигуудта һайнаар ойлгуулха гэлсэгдэбэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ колхознай баяжажа байна. Мал ажалһаа гадна, таряан ажахыһаа олзо доход горитойгоор ороно.

Теэд саашадаа колхозойнгоо экономикые хүгжөөхын тулада партийна организацимнай кадрнуудта гол анхарал хандуулха. Үйлэдбэриин һалбари бүхэнэй хүдэлмэриие шадабаритай мэргэжэлтэдтэ даалгаха, мал ажал дээрэ һайн хүнүүдые һаалишад, хонишодоор табиха тухай асуудал, харюусалгатай хүдэлмэридэ коммунистнуудые томилхо тухай хэлсээн гаража байнхай. Ноябрь һарын тэн багаар механизаторнуудай суглаан зарлагдаха. Энэ Пленум дээрэ табигдаһан шухала асуудалнууд зүбшэгдэхэ байна. Мүн ноябриин 20-до бүхы хонишодой суглаан болохонь.

Ц. СУБАНОВ,
Зэдын аймагай «Мир» колхозой парткомой секретарь.

АША ХАРЮУДАНЬ...

Манай Нарһатын совхозой ажалшад түрэл партиингаа Центральна Комитедэй һүүлэй Пленумэй тогтоолнуудые баяр баясхалантайгаар угтаба. Пленумэй материалнуудтай үргэн арад зониие гүнзэгыгөөр танилсуулхын зорилгоор партийна комитедэй гэшүүд, эхин организацинуудаймнай агитаторнууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд совхозойнгоо бүхы отделени, фермэ, бригада, отарануудта гаранхай.

Хүдөө ажахые саашадань бүри түргэнөөр хүгжөөхэ тухай тодорхой хэмжээнүүдые хараалжа, партимнай оронойнгоо экономикын энэ шухала һалбари тушаа ходоодоо халуун анхарал оролдолго гаргажа байдагаа үшөө дахин элитээр харуулна гэжэ малшад, таряашад онсолон тэмдэглэнэ. Энэ халуун анхаралайнь аша харюуда бидэнэр, хүдөө ажалшад улам эршэмтэйгээр, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха зэргэтэйбди гэжэ совхозоймнай хүдэлмэришэд үнэн сэдьхэлһээ хүсэнэ.

Үбэлэй сагта эбэртэ бодо мал шахалга дээрэ хүдэлэгшэд, жэшээлэн хэлэбэл, горитойхон зорилго урдаа табинхай. Хоёр-гурбан һарын туршада 500-һаа үсөөн бэшэ эбэртэ бодо мал шахажа, толгой бүриинь шэгнүүр суудхэдэ 800 граммһаа бага бэшээр дээшэлүүлхэ уялгатай. Тэрэнээ манай малшад заатагүй дүүргэхэ байха.

Р. БАДМАЕВ,
Яруунын аймагай Нарһатын совхозой директор.

СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

1968 оной ноябриин 1-һээ Вьетнамай Демократическа Республикын газар дайдые агаарһаа бомбодохоёо, далайһаа буудахаяа, мүн хүсэ хэрэглэхэ ябадалтай холбоотой бусад бүхы ябуулгануудые хэхэеэ Америкын Холбоото Штадуудай болихо тухайда ДРВ-гэй, США-гай түлөөлэгшэд Париждахи хэлсээнүүдэй үедэ үгэеэ ойлголсоо. Тэрэшэлэн Вьетнамай асуудалые амгалан ёһоор шиидхэн гуримшуулха арга бэдэрхын тула Вьетнамай Демократическа Республикын, Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын, Сайгоной албан захиргаанай ба Америкын Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэдэй заседанинууд ойрын үдэрнүүдтэ болоожо эхилхэ гэжэ хэлсэгдээ.

Парижда үгэеэ ойлголсоһон ушарые Вьетнамай асуудал амгалан ёһоор гуримшуулан шиидхэхэ замдахи шухала амжалта мүн гэжэ Советскэ правительство тоолоно. Энэнь түбхын түрүүндэ социалис гүрэнүүдэй, бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратай, түрүү хүсэнүүдэй эдэбхитэй дэмжэлгэ ба туһаламжаар ехэ оронойнгоо сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай, нэгэдэлэй түлөө манай хани Вьетнамай Демократическа Республикын, бүхы вьетнам арадай үни удаан, шэн зоригто тэмсэлэй аша үрэ болоно.

Вьетнамай Ажалшадай партиие тойрожо эмхидэн жагсаһан вьетнам арадай эрэлхэг зориг ба бата тэсэбэринь, мүн эдэнэй үнэн зүб, баатар габьяата тэмсэлые интернациональна ёһоор дэмжэн талархадаг ябадал илаба.

Вьетнамдахи үйлэ хэрэгүүдэй бүхы ябаса, ДРВ-гэй ба США-гай түлөөлэгшэдэй Парижда хэһэн хэлсээнүүдэй түрүүшын шатын үрэ дүн юу харуулааб гэхэдэ, сүлөөтэ социалис гүрэндэ — Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүү бомбодолго ба дайнай бусад ябуулгануудые болиулхаһаа ондоогоор эзэрхэг түримхэй дайн байлдаанһаа гараха оно мүр үгы байна.

Парижда үгэеэ ойлголсоһониинь ямар ушартайб гэхэдэ, энээниие Америкын Холбоото Штадууд дотор улам ехээр мэдэрдэг болоожо байһыень гэршэлнэ, Вьетнамай асуудалда зарим бүлэг хүнүүдэй политическэ зүйтэйгөөр хандадаг болоһониинь, Вьетнамдахи дайе үргэлжэлүүлхэ ба үргэдхэхэ гэжэ оролдодог тон эзэрхэг түримхэй, хархис этэгээдүүдэй хараа бодолые — бүгэдэ ниитын эб найрамдалай хэрэгтэ аюултай хараа бодолые — буруушаадаг болоһониинь харагдана. США-гай политикадахи энэ хараа шугамай бэхижүүлэгдэжэ хэр шадагдаха байһаниинь Париждахи саашанхи хэлсээнүүдэй үрэ дүнгүүдһээ нилээд дулдыдаха болоно. Гэхэ зуура, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулбал, бүхы арадуудай, тэрэ тоодо Америкын Холбоото Штадуудай арад зонойшье, ажабайдалай ашаг туһада харюусаха байна.

Пролетарска интернационализмын агуухэ гол ёһо нуудта үнэн байдаг Советскэ Союз империалис добтолгые сохин зайсуулгадань шухала бүхы туһаламжа үзүүлэн, вьетнам арадай тэмсэлые сэхэ шууд дэмжэнэ. Вьетнамай Демократическа Республикые бомбодолгоёо, эзэрхэг түримхэй бусад бүхы ябуулгануудаа США-гай хүсэд бүрин, үгэ дуугүйгөөр болюулаа һаань, Вьетнамай асуудалые политическэ талаарнь шиидхэхэ ба амгалан байдал һэргээн тогтоохо зам нээгдэжэ болохо гэжэ Советскэ правительство нэгэнтэ бэшэ тусхайлан тэмдэглэдэг байгаа.

Вьетнамай урда зүгтэхи хюдалсаае болюулха, США-гай сэрэгүүдые Вьетнамһаа сүм гаргаха. Вьетнамай асуудалые бүхы дээрэнь политическэ талаарнь шиидхэхэ таатай зохид арга боломжо мүнөө бии болоо гэжэ Советскэ правительство тоолоно.

Вьетнамай асуудалые политическэ талаарнь шиидхэхэ тухай хэлсээн шэнэ шатадаа оробо. Бүгэдэ ниитын эб найрамдал сахиха ба бэхижүүлхые тон шухалада тоолодог арадууд энэ хэлсээе маша анхаралтайгаар адаглан харана.

Вьетнам арадай хүсэл эрмэлзэлые үндэһэ болгодог, 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдтэй зохилдуулан Вьетнамай Демократическа Республикын ба Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын баримталдаг хараа бодолдо США-гай правительствын хэр бүтэмжэтэй, боломжотойгоор хандаһанһаань хоёр талын саашадаа хэхэ хэлсээнүүдэй үрэ дулдыдаха байна.

Советскэ Союз уласхоорондын асуудалнуудые амгалан аргаар шиидхэхэ, уласхоорондын түгшүүрилтэй байдалые һуларуулан зөөлэрүүлхэ гэжэ оролдодог байгаа, оролдоношье. КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдээр тодорхойлогдоһон гадаадын политическэ хараа бодол бодото дээрээ сэхэ шууд бэелүүлэгдэнэ, энэмнай арадуудай амгалан тайбан, аюулгүй байдал хангаха үг зорилготой.

Советскэ Союз амгалан харилсаа холбоотой байхые хүсэдэг ехэшье, багашье бүхы оронуудтай тиимэ харилсаа хүгжөөхөөр бэлэн байдаг. Амгалан байдал бэхижүүлмээр үүсхэл бүхэн арадуудай эрхэ ба хүсэл эрмэлзэлые үндэһэ болгоно. Советскэ правительствын зүгһөө хододоо дэмжэгдэдэг, саашадаашье дэмжэгдэхэ байха. Социализмын туйлалтануудта халдан добтологшо эзэрхэг түримхэйшүүлэй хорото аашануудта манай орон урда мэтээр эрид шанга харюу үгэхэ, өөрынгөө, мүн ханинарайнгаа аюулгүй байдалай ашаг туһые аршалан хамгаалха байха.

Советскэ Союз ханинар болон союзнигуудтаяа — социалис оронуудтай хамта арадуудай хоорондын амгалан байдал сахин хамгаалхын ба батадхахын тула өөрэһөө дулдыдаха бүхы юумэ хэдэг байгаа, хэхэшье байха.

РСФСР-эй МАЛШАДАЙ АМЖАЛТА

Россиин Федерациин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд Агуухэ Октябриин 51 жэлэй ойн баярые нэрэ түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлээд, гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ, нооһо худалдаха жэлэйнгээ түсэбүүдые болзорһоо урид дүүргэбэ.

1968 оной 10 һарын туршада малай ба шубуудай 5 миллион 608 мянган тонно мяхан гүрэндэ худалдагдаа гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, 270 мянган тонноор ехэ; һүн — 22 миллион 420 мянган тонно гэхэ гү, али 606 мянган тонноор ехэ, үндэгэн — 7 миллиард 713 миллион хэһэг гү, али 525 миллион хэһэгээр ехэ, нооһон — 200 мянган тонно гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй энэ үетэй жэшэбэл, 8 мянган тонноор ехэ.

Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдалга үргэлжэлһөөр.

ХАНИ ЁҺООР АЙЛШАЛБА

ЧССР-эй атомна хүсэ ашаглаха комиссиин түрүүлэгшэ Ян Нейман түрүүтэй Чехословакиин эрдэмтэд ба инженернүүдэй делегаци ноябриин 2-то Москваһаа нютагаа бусаба. Атомай хүсэ амгалан хэрэгтэ зорюулхын тула СССР Чехословаки хоёрой хоорондо байгуулагдаһан научно-техническэ харилсаае саашадань хүгжөөхэ зорилготой хэлсээнүүдые эдэ айлшад хэбэ.

— ЧССР-эй атомай хүсэ ашаглаха комисси Чехословакида ядерна хүсэ бүри һайнаар шэнжэлхэ хэрэгые өөрынгөө гол шухала зорилгодо тоолоно гээд Ян Нейман ТАСС-эй корреспондентдэ мэдүүлбэ. 1985 он болотор энэ асуудалаар хэгдэхэ хүдэлмэриин түсэб хараалха ёһотой болонобди. 20 жэл үнгэрөөд байхада, хамта дээрээ 5 миллион киловатт (электрын хэмжээгээр) хүсэтэй ядерна электростанцинууд хүдэлдэг болоод байха ёһотой.

Тиимэһээ Чехословакиин эрдэмтэд, инженернүүд, экономистнууд электричествын ядерна фабрикануудые эмхидхэхэ асуудал тон ашагтай туһатайгаар шиидхэхэ оно мүр бэдэрхэ ёһотой. Советскэ Союзай туһаламжаар түсэблэн зохёогдоһон 150 мянган киловатт хүсэтэй түрүүшын туршалгын атомна электростанциин барилга ЧССР-тэ дүүрэжэ байнхай. СССР ЧССР хоёрой хоорондо атомна эрдэм ба техникын талаар хани ёһоной бата бэхи харилсаан тогтоогдонхой. Москвада мүнөө уридшалан хэлсэһэнэй ёһоор, Чехословакиин атомна шэнэ электростанциин барилгатай холбоотой научна ехэ шэнжэлэлгэнүүдые СССР-эй атомна хүсэ хэрэглэхэ Гүрэнэй комитедэй эрдэмтэд ба инженернүүд даажа абаа.

Чехословакида тон шухала ядерна энергетикын асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэнь совет эрдэмтэд туһа хүргэхөөр бэлэн байһанаа мэдүүлбэ.

(ТАСС).

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ— БУЛТАНАЙ АНХАРАЛДА

Кадрнуудые хүмүүжүүлгэдэ саг үргэлжын анхарал хандуулдаг коллективүүд тогтууритай һайнаар, нэгэ жэгдээр хүдэлдэг. Иимэ коллективүүд түсэбөө, абаһан уялгаяа саг болзор соонь дүүргэдэг, амжалта түйладагынь мэдээжэ. Энээниие хэдэн жэлэй дүй дүршэл элирүүлэн харуулна.

Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин коллективэй хүдэлмэриин үрэ дүн һайн. Тус коллектив түсэбөө бүхы талаарнь үлүүлэн дүүргэнэ, гүрэнэй горитой ехэ мүнгэ зөөри алмана, ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлнэ. Ганса энэ жэлэй хугасаада станциин коллектив социалис мүрысөөндэ хэды дахин түрүүлжэ, Зам харилсаанай министерствын болон профсоюзайнгаа ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна. Хамта дээрээ 60 мянга гаран түхэригэй шан станциин хүдэлмэришэдтэ барюулагдаа. Тус коллективэй үүсхэлээр вагонуудые миин байлгаха сагай нормо хороогдоо.

Ямар аргаар, хайшан гэжэ амжалта түйлагдааб?

Амжалта зүндөө гү, али нэгэ дуро ерээгүй байха. Тэрээниие түйлахын тула бүхы коллективээрээ оролдоо, арга боломжоёо хэрэглэн ажаллаа. Урдань станциин хүдэлмэришэд түсэбөө дүүргэдэггүй, экономическа байдалынь ахир байгша һэн.

Станциин хүтэлбэрилэгшэд, партийна бюро, профсоюзай эхин комитет гээгдэлдэ ороһон байдалай шалтагаан элирүүлһэн, тэрээниие усадхаха зүб зам бэдэрэн олоһон байна. Тиихэдээ кадрнуудые хүмүүжүүлгэдэ, хүдэлмэрилэгшэдые үйлэдбэриин участогуудта зүбөөр хубаарилан табиха асуудалда гол анхарал хандуулагдаа. Даажа абаһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандахаар, өөһэдынгөө предприятиин ажал хэрэгүүд тушаа һаналаа табижа байхаар хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ, ажалай журам һайжаруулха асуудал партийна, профсоюзна организацинуудые саг үргэлжэ һонирхуулна.

Кадрнуудые хүмүүжүүлхэ талаар тодорхой, һайнаар зүбшэгдэһэн түсэб табигдаа. Энэ хүдэлмэри үйлэдбэриин участок, цех бүхэндэ эмхидхэгдээ. Хүмүүжүүлгын түсэбэй ёһоор станциин 77 хүдэлмэришэд түрүү дүй дүршэлэй һургуулида һуралсаһан юм. Эрхим сигналист Ф. С. Петрук, ахалагша стрелочник Н. А. Кудашева дүй дүршэлөө нүхэдтөө дамжуулан үгэһэн байна.

Хүтэлбэрилхы тушаалтай хүдэлмэрилэгшэд техническэ, политическэ асуудалда зорюулагдаһан лекци, элидхэл хэдэг. Инженер, станциин начальник Прозоров, начальнигай орлогшо инженер Казыкин болон бусад хирэ хирэ болоод лэ һонирхолтой, удха шанартай лекцинүүдые уншадаг юм.

Халаан бүхэндэ политинформаторнууд томилогдонхой. Тэдэнэр хараалагдаһан саг соогоо мэдээсэл, хөөрэлдөө үнгэргэнэ. Политинформаторнууд Набатов, Бабаев, Назаренко, Бирюков станциин хүдэлмэрилэгшэдые һүүлэй шэнэ һонинтой хододо танилсуулдаг.

Ханын газетын үүргэ, нүлөөн дээшэлүүлэгдээ. Редколлегиин гэшүүнээр үйлэдбэриин түрүүшүүл, эрхим коммунистнууд баталагдаа. Ханын газетэ һарадаа нэгэ дахин гаргагдадаг, үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые тайлбарилдаг болонхой. Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй ажал харуулха, дүй дүршэлыень бүгэдын шадабари болгохо асуудалда онсо анхарал хандуулагдана. Ажалай журам эбдэһэн нэгэшье баримта хэрэгсээгдэнгүй үлэнэгүй. Ажалдаа хайхарамжагүйгөөр хандаһан гү, али журам эбдэһэн хүдэлмэришэн бүхэн коллективэйнгээ урда харюусадаг.

Журам эбдэгшэдтэ шанга эрилтэ табигдана, хүмүүжүүлгын олон онол арга хэрэглэгдэнэ. Тэдэнэр хэһээлтэ, харюусалгада хабаадуулагдана. Жэшээлхэдэ, поездуудые бүридхэгшэд Асеев, Селезнев, сигналист Аржитов ажалай журам бүдүүлигээр эбдэһэн юм. Коллектив тэдэниие харюусалгада хабаадуулһан, байра абаха ээлжээень хойшолуулһан байна. Станциин хүдэлмэрилэгшэд Парилов, Гельманов, Чуванов зунай сагта амаралта абаха эрхэһээ хаһагдаа.

Үйлэдбэриин саг үргэлжын зүблөөн мүн лэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Ажалай, үйлэдбэриин журам, ажалай эмхидхэл һайжаруулха асуудал эндэ хододо зүбшэн хэлсэгдэдэг.

Хүдэлмэрилэгшэдые зүбөөр хүмүүжүүлхэ талаар ехэ тэмсэл станциин коллективэй дунда ябуулагдана. Урид табигдаһан түсэбэй ёһоор олон хэмжээн бэелүүлэгдээ. Эдэ бүгэдын ашаар станциин коллектив урдаа табигдаһан зорилгоёо амжалтатайгаар шиидхэхэ зүб хараа зам бэдэрэн олоһон байна. Коллектив гүрэнэй түсэб, абаһан социалис уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлнэ.

Даажа абаһан ажалайнгаа түлөө хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ хэрэгтэ социалис мүрысөөн горитой һуури эзэлдэг болоо. Мүрысөөнэй дүн һара бүхэндэ согсолон гаргагдана, бүгэдэндэ мэдээжэ болгогдоно. Ямар цех, участок түрүүлнэб, хэниинь гээгдэнэб, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй, коллективэй нэрэ дурдагдадаг юм.

Станциин бүхы коллектив, хүтэлбэрилэгшэд, партийна, ниитын организацинууд хүмүүжүүлгын хэрэгтэ хабаадалсана. Үйлэдбэриин нэгэшье шухала асуудал түргэн янзаар, һайнаар зүбшэн хэлсэгдэнгүйгөөр шиидхэгдэдэггүй юм. Үйлэдбэриин эгээл гээгдэнги, һула газар элирүүлэгдээд, тэрэниие гээгдэлһээ гаргаха хэрэгтэ коллективэй хүсэ шадал зорюулагдажа байгаа.

Коллектив түйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарнагүй. Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олоной шадабари болгохо, амжалтала арьбадхаха хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал хандуулагдана. Энэ талаар бүгэдын гаргадаг оролдолго һайн үрэ дүн харуулна.

Байгша оной түрүүшын һараһаа хойшо коллектив даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Станциин коллектив урдахи зорилгоёо, шиидхэхэ асуудалаа эртээнһээ тодорхойлдог. Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо эрхим бэлэг бэлдэхэ гэжэ коллектив зоригжоод, амжалтатайгаар ажаллажа байнхай.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАД

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет ба гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком ажалшадай депутадуудай сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй 1968 оной гурбадахи кварталдахи социалис мүрысөөнэй дүн гаргаба.

1968 оной гурбадахи кварталда ажалшадай депутадуудай сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй социалис мүрысөөндэ эрхим амжалта түйлаһанайнгаа түлөө Улаан-Үдын аймагай Ивалгын сомоной Совет (гүйсэдхэхэ комитедэйнь түрүүлэгшэ Н. С. Черненко, секретарь Л. А. Шункова) Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта, 275 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэбэ.

Загарайн аймагай Шэнэ-Элхиин сельскэ Совет (гүйсэдхэхэ комитедэйнь түрүүлэгшэ З. В. Вставская, секретарь Е. Н. Мурзина) хоёрдохи һуури эзэлжэ, 175 түхэригэй мүнгэн шан абаба.

Гурбадахи мүнгэн шан—125 түхэриг Хяагтын аймагай Тамирай сельскэ Соведтэ (гүйсэдхэхэ комитедэйнь түрүүлэгшэ И. Г. Бурлаков, секретарь М. Г. Власова) үгтэбэ.

1968 оной гурбадахи кварталда Бэшүүрэй аймагай Шанагын, Хоринн аймагай Хоринн, Кабанскын аймагай Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй аймагай Шаралдайн, Захааминай аймагай Михайловскиин, Баргажанай аймагай Үрөө-Читканай, Прибайкалиин аймагай Итанцын сельскэ Соведүүд, Ахын аймагай Соёлой, Зэдын аймагай Борьёогой, Сэлэнгын аймагай Ноёхоной, Түнхэнэй аймагай Тоорын сомоной Соведүүд социалис мүрысөөндэ ехэ амжалтануудые түйлаа гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

МОСКВА, БАЙГАЛАЙ ХООРОНДОХИ ЗАЙН ГАЛТА ЗАМ

СЛЮДЯНКА (Эрхүүгэй область). Зүүн Сибириин түмэр харгын электригүүд Буряадай автономито республикын ниислэл Улаан-Үдэ Слюдянка станци хоёрой хоорондо үшөө 100 километр участогай электро-холбоое залгажа дүүргэбэ.

Дэлхэй дээрэ эгээл ута зайн галта харгы ороной түбые Ураалай, Зүүн ба Баруун Сибириин районуудтай холбоно. Поезднуудай ябасын талаар орон доторхи бүхы лининүүдһээ үлүү байна. Ууралай хүсөөр ябадаг поезднуудтай жэшэбэл, Эрхүүһээ гараһан ашаанай поезд гурбан хоног урид Москва хүрэнэ.

(ТАСС).

БУУРАЛ САЯНАЙ ХОРМОЙДО

БАРДАМ ХҮРЭХЭ ТЭЖЭЭЛТЭЙ

Охор-Шэбэр—Саянай совхозой гурбадахи отделениин түб. Отделениин эхин парторганизациин секретарь Санжа Залагаевич Таханов, зоотехник Борис Гомбоев гэгшэдтэй уулзажа, ажал хүдэлмэри тухайнь хөөрэлдэжэ һонирхобобди.

Тус отделени таряа, һү, мяха үйлэдбэрилдэг. Мүн хонёоршье үсөөн бэшэ. Мяха, таряа, нооһо гүрэндэ худалдаха, үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб-даабариие дүүргэнхэй. Һү һааха талаар һаалишад абаһан социалис уялгануудаа дүүргэжэ ябабашье, гүрэндэ тушааха жэлэйнгээ даабариие Октябриин 51 жэлэй ой хүрэтэр сүм дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Таряанай ургаса яһала һайн байгаа. 100 гектар шэниисын талмайһаа га бүриин 11.8 центнер ургаса хуряагдаа. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанһаа нилээд үндэр ургаса абтаһан болоно. Хартаабха ургуулгаар урдань үзэгдөөгүй баян ургаса түйлагдаа —100 га талмайһаа гектар бүриин 104 центнер хуряагданхай. Овощ ургуулдаг звеное даагша, Буряадай АССР-эй габьяата механизатор Дамдин Лопсонович Эрдынеевэй аша туһа эндэ ехэ.

Мянга гаран толгой залуу мал холын Үргэдэйн бэлшээридэ абаашажа таргалуулба. Тэндэ зуһаһан бүхы мал һайн бэлшээри, харууһалгын ашаар шэгнүүрээ сүүдхэ бүридэ 900—1000 граммаар дээшэлүүлээ. Малшад Ж. Шахтомаев, П. Жербаев, С. Сыренов, Ж. Аюшеев, Д. Таханов болон бусад дааһан бүхы малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэ бүридэ нэгэ килограммһаа үлүүгээр дээшэлүүлжэ шадаһан байна.

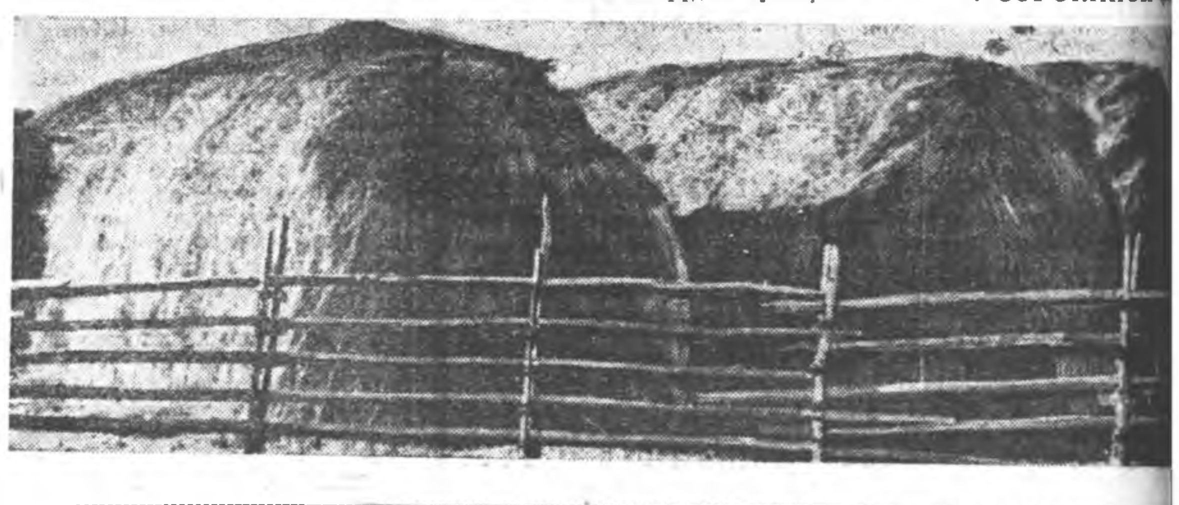
— Адуун һүрэгөө һайнаар үсхэбэрилжэ биранагүйбди,—гэжэ отделениин парторг нүхэр С. Таханов гомдоно. — 411 толгой адуунһаа энэ жэлэй түл—миил 58 унаган абтаа. Гүүдэй һубайрха, унага хаяха ябадал ... Адуунайнгаа тоо толгой ... руулха талаар онсо анха... хаар болоод байна.

Охор-Шэбэрэй отделени ... ябажа байгаа ажахын ... лээд амжалтатайгаар ... байна. Ажалшад абаһан с... уялгануудаа бэелүүлжэ, В. И. Ле-нинэй түрэһөөр 100 ж... бүри ехэ амжалтаар угтах... той. Үбэлжэлгэдөө һайн... жэ, адууһа малдаа элбэг ... үбһэ тэжээл хуряагаа. ... дэ, үбһэ тэжээл түсэбөөр ... лагдаһанһаа 1,5 дахин ... таа. 2900 тонно силос ... Малай байранууд сүм ... үргэдхэгдөөшье.

Д. ЦЫБЕ...

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. ... малшан Анчиков. 2. Охор-Ш... отделениин сабшалан ... могдоһон иимэ һуринууд ...

Ф. СОРОКИНОЙ ф...

Республикын түрүү хонишодой зүблөөндэ хабаадагшадай нэгэн, Хоринн аймагай Үдын совхозой түрүү хонишон Намжилма Тогмитова тухай нютагайхидынь һайн мэдэхэ. КПСС-эй XXIII съездын делегат байһан. Энэ жэлдэшье түрүү хонишон 100 эхэ хонин бүриһөө 101 хурьга абажа, һайнаар түлжүүлээ. Зураг дээрэ: Н. Тогмитова.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Сабшалан—манай баялиг

ГАБШАГАЙ АЖАЛ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Энээнһээ урда жэлнүүдтэшье Ново-Сретенскын отделениинхид үбһэ ногооной муу бэшэ ургаса хуряадаг байһан юм. Харин байгша ондо тус отделенидэ сабшалангай ургаса хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн байгаа.

Тиигэжэ зндэхид түсэбэй ёһоор 16,6 мянган центнер үбһэ абаха байһан аад, хамта 20 гара мянган центнер үбһэ хуряагаад, совхоз соогоо дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхимлэжэ, директи болон парткомой дамжуулгын Улаан туг абанхай.

Гансахан сагай уларилай тааримжатай байһан дээрэһээ үбһэ ногоон элбэгээр ургашоо бэшэ, отделениин луговодууд, механизаторнууд үнгэрэгшэ хабартаа сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, газараа һайнаар уһалха, утэгжүүлхын тула нилээд ехэ хүдэлмэри хээ һэн.

Теэд тэдэнэр түйлаһан эдэ зарим тэды үрэ дүнгөөрөө һанаагаа амарнагүй. Мүнөө намарай сагта—нуга сабшалан һайжаруулха эршэтэй хүдэлмэриин үедэ баһал габшагай шангаар хүдэлжэ байна. Энэ үе соо 3 мянга шахуу тонно шэбхэ гаргагдаа. Наг шэбхэ зөөлгэдэ механизаторнууд илангаяа эдэбхи хэшээлтэйгээр хүдэлнэ. Мүнөө үедэ эндэ «ДТ-54» трак-торта тодхоһон, шэбхэ ... һон түхеэрэлгэдэ хүдэл... низатор Александр А... онсо тэмдэглэхээр. Энэ ... шэбхэ зөөдэг трактор, ... дые нэгэ минуташье һ... гүй, үдэрэйнгөө дааб... 1,5—2 дахин үлүүлэн ... Мүн шэбхэ зөөлгэдэ т... нар Емельян Селиван... мир Ткачев, Иван Слеп... бүтээсэ ехэтэй ажалаар... даг. Һаянай луговодуу... хүрьһэ һайжаруулхын ... пойлоо. Хүрьһыень ... даруулаа. 150 га болдо... жэгдэлэгдэжэ тэгшэл... луурнин хуушан һубаг ... гүнзэгырүүлэгдэжэ, ... хэрэгтэй газартань ... Шэнээршье татагдана. ... километртэ шэнэ ханааб... хай. Энэ хүдэлмэридэ т... Петр Перелыгин, лугово... Афанасьев гэгшэд һайн... бэ.

Отделениинхид хүйтэн... һоо урда шадаал һаа ех... зөөжэ, обоолжо абаха, ... хүдэлмэри хэжэ үрдихэ ... хүсөөрөө оролдоно.

И. ТКА...
Бэшүүрэй совхоз.

ҺҮН ДАЛАЙН ХҮГЖЭМ

Зунай дүрбэн һарада үнеэн бүриһөө 1145 литр һү һаажа, Хяагтынгаа аймагта эрхимлэһэн Энхэ-Талын суута һаалишан Салима Хакимовагай ажалай нэгэ үдэр эндэ харуулагдана.

ЗУРАГЛАЛ

БУДИЛЬНИК жэнгиршэбэ. Үшөө харанхы зандаа. Салимагай бодохо сагынь болобол даа. Тосхоной петухнуудай хуугайлха газааһаа дуулдана. Салима аятайхан нойртоо динилдэн, зааха дуурд гээд абаха һанаатай нюдэеэ дахин лэ анина. Теэд үүр сайха сагые алдадаггүй петухнуудай дууе шагнажа хэбтэһэн хүн һанаа амар унтажа шадаха бэшэ, Салимагай нойрыншье һэргэжэ, дары бодохол баатай болобо. Хүгшэн эжыгээ, хүбүүгээ хара эртүүр һэрээжэрхихэгүйе оролдон, шэмээгүйхэнөөр кухнидаа орожо, электроплитка дээрээ сай эдеэшүүлжэ, түргэхэн сайлаад, гэрһээ гарахадань һаял үүр сайжа байба.

Нэгэшье айл бодоогүй, үйлсөөр хэншье харагданагүй. Горхоной үндэр эрье дээгүүрхи ябаган хүүргээр гараад, гол үйлсые уруудан тосхоной захада гаратарнь огторгойн хаяа улам улайран, Энхэ-Тала дээгүүр алтан намарай сэлмэг үдэр мандажа эхилбэ.

Баруун урдуур нилээдгүй холохон харагдааша фермын гэр байранууд тээшэ шэглэһэн харгыгаар Салима гэшхэлнэ. Тала дээгүүр сарсамал хюруу сайрана. «Иигээд лэ үбэл ойртобол даа. Эгээл тухашаруу, бэрхэшээлтэй саг ороходь...»— гэжэ тэрэ досоогоо шэбшэн, Сүхын аралдахи зуһаланда үнгэргэһэн тэнюун үдэрнүүдые эрхэ бэшэ һанаандаа оруулна. Зунай элдин саг дахин хэзээ ерэхэб даа?! Малшадай урда—үбэлэй ута хүшэр зам... Эшэгы гутал, хүбэнтэй дулаан хүүртигэе үмдөөд, зузаан шаалиа боогоод, хэды олон үглөө хүйтэн жабарай урдаһаа энэ харгыгаараа гэшхэлхэ бологдоно гээшэб! Салима зүрхэ алдана ха гү? Үгы-ы, үгы! Дулаан гэртээ һууажа һурашаһан, газаа хүйтэндэ гараал һаа шарайгаа хүхэрүүлшоод шэшэржэ ябадаг зарим гээйэй һамгад шэнги бэшэ, зунай наранда, үбэлэй хүйтэндэ дадаһан малша эхэнэр лэ. Хойноо таталяагүй залуу һаалишад культбазын хамтын байрада байрладаг юм бээ. Харин Салима хүгшэн эжы, һурагша хүбүүнэйнгээ талые хаража, гэрһээ ябажа ажалладаг ха юм.

Һаалишад—эртэшэ зон. Эдэнэр бусадай унтаанда үүрэй хираанаар ажалаа эхилдэг. Мүнөөшье үглөөнэй һонор агаарта түрүүшын абяан — түмэр хүнэгэй хангирха, эхэнэрнүүдэй дуугаралдаха дуулдаадхиба. Һаалишад үнеэгээ һаахаяа гараба ха гэжэ һанахадаа, Салима яарахадал гэн, алхамаа түргэдхэнэ. Тэрэ халаадаа үмдэжэ, һаалиин гэрһээ хүнэгүүдээ абаад, үнеэдэй хорёо тээшэ ошобо.

— Үнеэднай үсэгэлдэрэйхиһөө ехэ һү ороод хоноо хэбэртэй, — гэжэ түрүүшынгээ үнеэдые һаажа дүүргэһэн зарим һаалишад Салимае баяртайгаар угтанад.

Салима ханинартаяа түрүүшын үгэ андалдаһанай һүүлээр таасаар дүүрэн шахуу таряанай үлэгдэл асаржа, «Ранеткэ» үнеэндээ табижа үгөөд, нойтон полотенцеэр дэлэнгыень аршаһанай удаа һаажа оробо. Үдэр бүри 12 литр хүрэтэр һү үгэдэг энэ үнеэнийнь эгээл түрүүшээр һаалгадаг гуримтай юм. Тааруугаар эдеэлүүлэгдээд байхадаа «Ранеткэнь» малай хожорһоншье сагта һүеэ татадаггүй. Булта үнеэд тэрээндэл адли һү ехэтэй, һайн зантай байһан һай гэжэ һаалишанай хүсэдэгынь дэмы бэшэ. Салима сүлөө гараһан таастаа баһал жэжэлһэн таряа талха хээд, нүгөөдэ үнеэндээ табижа үгэмсөөрөө аргадаһан янзаар нюргыень эльбэжэ номгоруулһанай һүүлдэл, набтархан һандайгаа дүхүүлэн һуугаад, хүхыень шоборжо эхилнэ. Тиигээшьегүйдэнь аргагүй. «Таня» үнеэниинь муу зантай, халтад гээл һаа һүеэ таташадаг, болзорһоо урид шэргэшэхэдээ ядадаггүй юм шуу. Хүйтэнэй сагта хушуун доронь тэжээл табижа үгэнгүйгөөр һааха арга байхагүй. Иимэл ушарһаа Салима үнеэн бүриингөө абари зангые мэдэжэ харууһалха, һү шэмынь зэргээр эдеэлүүлхэ, энээндэнь тааруулагдаһан гуримаар һааха гэхэ мэтэ арга тодхолыень оложе, тэрэнээ нарин нягтаар дүүргэдэг.

Салимагай хэдэн үнеэгээ һаагаад байхада, зүүнэй хүхэ уулануудай оройгоор үглөөнэй наран булатайжа, ураг шарахан туяагаа Энхэ-Тала дээгүүр сасаруулба. Һаалгаха ээлжээгээ хүлеэһэн үнеэд нара игаан һажаһандал номгон. Үсэгэлдэр һайса бэлшээгдэжэ, ногоон зелёнкоор эдеэлүүлэгдэһэн дээрэһээ һү ехээр ороод хоноо ха юм.

Зарим һаалишадай буряад дуунайнгаа аялга аалиханаар татан байжа үнеэдээ һааханъ һайхан байна. Һаалиша ханинарайнгаа дуунһаа гү, али юунһээшьеб даа Салимагай досоо баяртай һаруулхан. Тэрэ шадамар дүйтэй гараараа үнеэнэйнгээ хүхые жэгдэ түргэхэнөөр шоборон, һүн баялигай хүгжэм зэдэлүүлжэл, зэдэлүүлжэл байна. Харин хажуу тээхэнэнь үнеэгээ һаажа һууһан Таня Цыдыпова түрүүшынгээ жэл хүдэлжэ байһан туладаа һаалишанай шадабарида үшөөл хүсэд һураагүй хэбэртэй. Зүгөөр тэрэ Салимагай, мүн дүршэлтэй һаалишан Бобинюр Афлитоновагай яажа үнеэдээ һаахые хаража, тэдээндэ заалган барин нилээдгүй дүйтэй боложо ябана.

Үнеэдэйнгээ хүхые шаб-шобхон шоборжо һууһан энэ басаган арба найман жэлэй саада тээ хорёодтойхон Салимагай түрүүшынхеэ үнеэдые бүлэг олоорнь һаажа, шэнээрхэн хүшэһэн хурганнуудаа тэниилгэжэ ядан байдагыень һануулнал даа.

Арбан дүрбэтэйһөө эхилжэ хэдэн жэл колхозойнгоо хонин һүрэгые харууһалжа, ажалай амта абаһан залуухан Салима һаалишанай мэргэжэлдэ ехэл түргөөр һураа агша һэн. Иигэжэ холын Татар оронһоо 1940 ондо Энхэ-Талада нүүжэ ерэһэнһээ хойшо нютаг зондо хүндэтэй, магтаалтай болоһон Габдарахман Хакимовтанай ажалша бүлын нэрэ сууе Салима басаганиинь үргэлжэлүүлжэ эхилһэн намтартай.

Табяад онуудай эхеэр үнеэдые тугалһаань амяарлан тэжээхэ, харууһалха, һааха аргые колхоз дотороо эгээл түрүүлэн Салима һаалишан Сэндэма Намтаеватай хамта бэелүүлжэ, «хайдагаар үнеэдые һаахада ябашье һүеэ табихагүй, эбилхэгүй» гэжэ буруугаар һанамжалдаг зарим хүнүүдые шэнэ арга дүршэлдэ этигүүлһэн, тэдэниие өөһэдынгөө дүй дүршэлдэ һургаһан байха юм. Һүүлээрнь 1960—1961 онуудта үнеэдые оньһон аргаар һааха дүршэлые Салима баһал эгээл түрүүлэн шудалжа, 150 үнеэе гансаараа һаадаг болоо бэлэй. Теэд гэнтэ үбшэлжэ, найман һара эмнүүлээд фермэдээ бусахадань, үнеэдые һааха оньһото түхеэрэлгэнүүдэй хуряагдашанхай байхадань, ехэл урмаа хухараа һэн хаш. Тиихэдэ үнеэдые зүбөөр, гуримтайгаар һаажа шадангүйгөөр дэлэнгыень гэмтээһэн, һү һаали доошолһон байшоо. Сэхыень хэлэхэдэ, түрүүшын бэрхэшээлые тэсэнгүй сухариһан ябадал болоһон шуу. Теэд Салима нэгэ бага урмаа хухарбашье, дуратай ажалаа орхижо шадаагүй хамнай даа. Һүрэг үнеэдые даажа абаад, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө урдынхидаал адли зориг ехэтэйгээр ажаллажа, гансашье Энхэ-Талада, Хяагтынгаа аймагта бэшэ, мүн республика дотороо суурхажа эхилээ бэлэй. Энээнэйнь гэршэ—олон тоото грамота-дипломууд үнинэй һаалишанай гэртэ хадагалагдажа байдаг.

Саг жэлнүүд ошожол байна. Урдандаа сугтаа хүдэлһэн олонхи ханинарынь пенсидэ гаража, шэнэ халаан тэдэнэй орые һэлгэнхэй. Мүнөө МТФ-гэйнь 18 һаалишанай 13—14-ниинь комсомолшууд болон залуушуул юм. Хүнэгүүдээр дүүрэн һү һаагаад, тоо бүридхэгшэдэ тушаахаяа мүнөө Салимагай урдуур үнгэрөөшэ Нина Чимитова, тэрээ тэндэ үнеэгээ һаажа һууһан Балжит Цыдыпова гэгшэд фермынгээ коллективэй нэрые хухалхагүйл һаалишад болонхой. Юрэдөө фермын басагад бултадаал зоригтой хэсүүнүүд, ябан ябаа сагаан эдеэ дэлгэрүүлхэ, гартаа хэшэгтэй бэрхэ һаалишад боложо ошонгүй яахаб!

Иимэл бодолнууд Салима Хакимовагай сэдьхэлые баясуулна. Мүн һү һаалгаар колхозойнь һаалишадай ажал хэрэгүүд тэрэнэй бодолые эзэлнэ. «Дружба» колхозой һаалишад аймагтаа түрүүлэн гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб холо уридшалан дүүргээд, сентябриин 15-һаа түсэбһөө гадуур һү тушаажа байна бшуу. Һаалишадай мүрысөөндэ Салима Хакимова бүхы аймаг соогоо түрүү ябана. Тэрэ 9 һара соо үнеэн бүриһөө 2265 литр, тэрэ тоодо зунай дүрбэн һара доторо 1145 литр һү һаажа, социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээд, үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1250 литрһээ бага бэшэ һү һаахын түлөө социалис мүрысөөгөө үргэлжэлүүлхэ гэһэн Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэл уряае халуунаар дэмжэн, ехэ һүнэй түлөө тэмсэлээ улам шангадхажа эхилэнхэй. Хүхэ ногооной хагдарһанһаа хойшо үнеэдээ хожороохогүйн тулада турнепс, талха таряанай зүйл, ногоон һолоомо нэмэжэ үгэнэ, таряанай поли дээрэ, мүн хагданда һайса бэлшээнэ.

...Үглөөнэй һаалга дүүрэжэ, үнеэд бэлшээридээ гараба. Һаалишад культбазадаа хамтааран сайлаад, хахад модоной хирэдэ баригдаһан фермынгээ шэнэ байрада ерэбэд. Тэдэнэй ажалынь ехэ. Уужам һаруул шулуун байранууд бэлэн шахуу болобошье һаа, һая хүрэтэр газаагуурнь ғадаһаншье хадхагдаагүй байгаа ха юм. Харин саг хүлеэнэгүйл. Тиимэһээ таряан ажалһаа хүнүүдэй сүлөөрхые хүлеэнгүйгөөр һаалишад фермые даагша Бато-Сүхэ Банзаракцаев түрүүтэй нүхэнүүдые малтажа, бахананууды бодхооно, хорёо бариха һургааг зөөнэ...

...Үдэшын һаалгын һүүлээр харанхы болоһон хойно Са... тээ ерэбэ. Ажалһаа ... һыень ойлгоһон эжынь, ... са хүгшэн үнихэн шана... стол дээрэ асаржа табих...

— Үдэр гэртээ ерэжэ ... ошохогүй... Яаһан бараг... лиһон ехэ ажалтай болоо... гэжэ уһан буряадаар үгэ...

— Мүнөөдэр үбһэнэй ... рижа дүүргээбди. Шэнэ ... мэнэ орохомнай, — гээд ... хүсэл бодолой баяраар ... һэн янзаар:—Ажалаа ... гаар хэдэг болохо сагнай ... байна. Хойто жэлһээ ... бээ зобоонгүйгөөр хүдэл... хомнай ха.—гэжэ этигэл... тайгаар хэлэнэ.

Һаалишанай хүсэлын... даа, заатагүй бэелхэ. «Д... колхоздо энэ талаар шуу... хам хэгдэжэ эхилээ ха юм. Гангын МТФ-дэ үнеэд онь... гаар һаагдадаг болоо. ... ээлжээндэ — Энхэ-Талын ... дэриин фермэнүүд. ... оньһото түхеэрэлгэнүүд... хай, байрануудаа бэлдэжэ... юм. Мүнөө фермэнүүд дэ... дэй һү шэмэнь шалгагда... рын арга хүсөөр һаагдаха... дые бүридхүүлхэ хүдэл... лагдана.

Хара хүшөөрөө ажал... һэнээшье мартан, Салима ... гээ ерээдүйн оньһожоруул... урмашангяар эжыдээ ... Һүүлээрнь тэрэ мүнөөд... хэрэг байдалда бусана. ... тэрэ һаамхай 13 үнеэд... литр һү һаагаа. Үнеэн бүр... литр! Энээнһээ Салима ба... ланагүй. Ехэ зорилго ур... жа хүдэлдэг һаалишанай ... энэ дүнгынь үшөөл ба... Һаяар табан үнеэдынь ... лаха. Одоол тиихэдэ... һаранаудта—1250 литр... лимада наада захын зор...

Д. ДУГА...
манай ...

Хяагта.

ОНОЛ АРГАНУУД ОЛОН ЮМ

БАГШЫН ТЭМДЭГЛЭЛ

...соогоо ото шахуу аха-...дта буряад хэлэ заажа ...үүшэр һургуулиин ...буряад хэлэ, литерату-... олон хэшээл хараалдаг ...д байн байн буряад хэ-...г саг хороогдо хорооі-...өө болоходо, жэшээнь, ...асста долсон хоногтоо ...эл болодог. Анхандаа ...асста долоон хэшээлһээ ...саг үгтэдэг бэлэй...

...да буряад хэлэ заахa ... хэрэгсээнэгүй гэжэ ... тухайлдаг. Тиимэһээ ..., литература һонёор ...лгүй һааш, һурагшад-...е баһал тоохоёо боли-...ай.

...хамта буряад тосхонуу-... гэнтэ ород газарта ... хэлэн дээрэ заалгажа ... ехэл ядалсадаг гээшэ. ...манай аймагай Ашанга. ... Булам болон бусад бу-...нуудта дүрбэн класс ...Хоринн дунда һургуули-... гансата «хамараа со-...» гэжэ ажагладагбди. ..., буряадаар заалгажа ...бүүдые гансата ородоор ...болоходонь, хэшээл дэ-...эн юумэнэй хахадһаань ...оногүй ха юм. Бодоод ...арифметикын дүрбэн үй-...аар үзэжэ байтараа, та-...сһаа ородоор заадаг бо-...юумэнэй онолые түргөөр ...түй үхибүүн ядалдаа ... Юрэдөө үхибүүн гээшэ ...даа юумэн бүхэнэй ...түрэлхи хэлэн дээрээ ...жо абаха ёһотой. Энээн ...э ехэ багшанаршье хэлэ-... Өөрөөшье дүшэн жэл ...хадаа, тиимэ тобшолол

...дые юунэйхи хэлэнэбши ...д хэлэнһөө бэшэ предме-...лхи хэлэн дээрэнь үхибүүдтэ зааха гэһэн асуудалые зүбшөөжэ байһанаа мэдүүлнэб. Тиихэдээ математикын, биологиин, түүхын багшанар өөһэдөө буряад хэлэ һайн мэдэхэ ушартай ааб даа. «Треугольнигой гурбан сторона» гү, али «лягушкын дыхательна орган» гэжэ байжа хэшээлдээ хэлэнхаар, ородоороо зааһаниинь дээртэхэ. Эдэ терминүүд буряад хэлэн дээрэ ондоо үгэнүүдээр һэлгэгдэхэ ха юм. «Гурбалжанай гурбан тала гү, али хабһан», «бахын амисхалай махабад» гэхэ мэтэ.

Түрэлхи хэлэндээ дурлуулха эгээл үнэн арга — уран зохёол. Үхибүүдэй литературын алтан жасада ороһон зохёолнууд олон. Тэдэнэй түрүүшын зэргэдэ — Бавасан Абидуевай онтохонууд. «Шаалай Шаанай хоёрые». «Тэхэ Бабаһын түүхые», «Эреэн гүрөөһэ эмээллэгшые» хэдэн үеын үхибүүд амяа татангүй уншадаг. Имээр лэ, үеын үедэ үтэлхэгүйгөөр бэшэһэн зохёол манай үхибүүдтэ хэрэгтэйл даа. Уншаһан үхибүүнэй ухаан бодолһоо үни болотор хобхорхогүйгөөр хадуугдашаха зохёол мүнөө тон үсөөн. Энэ хэлээшэмни прозодошье, поэзидэшье хамаатай. Ч. Цыдендамбаевай «Банзаровай лагванһаа» бэшэ, тиимэ һонирхолтой юумэн үхибүүдэй уншаха прозодо үгы бэшэ аал?

Шүлэгүүд эхэнхидээ һургуулиин наһа гүйсөөдүй гү, али багануудклассата һурадагуудта зорюулагдадаг. Юрэдөө К. Чуковскиин «Мойдодыр», С. Маршагай «Мистер Твистер», С. Михалковой «Дядя Стёпа» шэнгеэр үхибүүдэй дура буляаһан шүлэглэмэл зохёолнуудые уран зохёолшоднай мүнөөнэй үхибүүдтэ бэлэглэнэгүйл даа.

Харин һаяын хоёр-гурбан жэлэй урда тээ Николай Дамдиновай «Шэлдэй зандиин дуун» гэһэн поэмэ гараа һэн. Үхибүүдэй зохёол гэжэ нэрлэгдэнхэй. Яһала хэлэнэйнгээ, найруулга маягайнгаа талаар гэмгүй зохёол болонхой. Гадна тус поэмэ хүмүүжүүлхы удха шанартай. Шэлдэй занди гэжэ яһала бии байһан, түүхэтэ нюурай намтарай баримтануудые хэрэглэжэ бэшэгдэһэн, тэрэнэй патриотическа эрмэлзэлгые, түрэл нютаг, түрэһэн дайдадаа яабашье урбахагүй эрэлхэг зангые тобойсо зураглаһан хадаа, үхибүүдтэ гүнзэгы мэдэрэл түрүүлнэ.

Үхибүүдэй зохёолнуудые манай Буряадай номой хэблэл огто гаргадаггүй бэшэ, яһала гаргажа байдаг гээшэ. Манай зохёолшодойшье, оршуулгыншье номууд хэблэгдэдэг. Зүгөөр тэдэнь хүдөөгэй һургуулинуудта хүрэжэ ерэдэггүй муутай. Бибколлектораар дамжажа һургуулиин библиотекэнүүдтэ ерэһэн номуудые харахадаш, нэгэшье буряад юумэн байхагүй. Хүдөө тосхонуудай магазинһаа байтагай, аймагаймнай түб һууринай номой наймаанда буряад зохёолнууд булта хүрэжэ ерэдэггүй. Ерээшье болоһон юу хээнүүдые наймаашадынь саашань гүйлгэжэ бирадаггүй байна. Һаяхан би Хорнин номой магазинда орожо, ямар буряад зохёолнууд бииб гэжэ һонирхооб. Д. Батожабайн, Ж. Балданжабоной, Ц. Жимбиевэй болон бусадай томо романууд бии хаш. Харин повестьнууд, рассказууд, шүлэгүүд үгы шахуу. Ихэдээ хэблэлэй гаргаһан номууд хаанаа хэбтэшэдэг юм? Нэгэ тээгээ тооһо шэнгэтэрнь, хулганада эдюултэрнь дараад лэ, һүүлдэнь хэрэгээ буураба гэһэн акт табидаг ушар баһа үзэгдэхэ гү? Ном гээшэ наймаан болохын түлөө, уншагшадта хүрэхын түлөө бэшэгдэдэг, хэблэгдэдэг юм бэшэ аал?..

Һургуулида ном заалгые эрид һайжаруулха тухай засаг түрынгөө тогтоолнуудые бэелүүлхын тула яһала юумэн хэгдэжэ байна гээшэ ааб даа. Тэрэ тоодо буряад хэлэ, литература заалгые һайжаруулхын тула таатай хэмжээнүүд абтана. Тэдэ хэмжээнүүдэй тоодо шэнэ программын проект оролсоно.

Шэнэ программа урданайхиһаа ехэшье ондоо болошоо гэхээр бэшэ юм ааб даа. Зүгөөр олон шэнэ зохёолнууд оролсоо. Теэд залуу зохёолшодой номуудые классһаа гадуур уншаха номуудай тоодо үгэхөөр байгаа бэшэ аа гү гэжэ һанахаар. Тиихэдэ арадай аман зохёолой дээжэһээ юу хээн үгтөө. Жэшээнь, дундуур классуудай уншаха номууд соо «Аламжа Мэргэн» оронхой. Тэрэмнай аман зохёолой жасада горитой һуури эзэлдэг. эпос гэжэ нэрлэгдэмээр үльгэр ха юм даа. Табадахи-зургаадахи классуудта дан орёо болошохогүй юм аа гү?

Шэнэ программын һайн талань гэхэдэ, заагдаһан зохёолнууд сооһоо багша класстаа юу үзүүлхэеэ өөрөө шэлэхэ эрхэтэй. Мүнөө шэнэ программын проект зүбшэн хэлсэлгэн боложо байгаа бэшэ хадань, тэрээн тухай дэлгэрэнгыгээр хэлээд яахамнайб даа.

Буряад үхибүүдые түрэлхи хэлэндэнь дурлуулхын түлөө юу хэлтэй гээшэб? Имэ асуудал суглаа хуряалнууд дээгүүр табигдана. Буряад хэлэнэй багшанаршье хоорондоо һанаа зобонгёор хөөрэлдэнэ. Теэд «түрэлхи хэлэндэнь дурлуулха» гэһэн асуудал ямаршье үндэһэгүй гэжэ һанамаар. Яахадааб гэжэ гү? Түрэлхи хэлэндээ дурагүй хүн гэжэ байдаг юм аал?

Буряад хэлэндэ гү, али буряад хэлэнэй предмедтэ дурлуулха гү? Тэрэнээ илгаха хэрэгтэй юм ааб даа. Муугаар заагдадаг ямаршье предмедтэ үхибүүд дурлажа үгэдэггүй юм гүб даа.

Тиимэ ушарһаа буряад хэлэ заалгые һайжаруулха тухай асуудал зүбтэй болоно. Тиихэдээ үхибүүдые һонирхуулхын тула юу хэлтэйб? Олон жэл һургуулида буряад хэлэ, литература заажа ябахадаа, элдэбын һургуулидашье хүдэлгөө, элдэбын шабинарые үзэгдөө.

Гансахан учебник, уншаха ном, программаяа тэбэреэд ябаһан багша яабашье үхибүүдые һонирхуулжа шадахагүй гээ. Буряад хэлэ заалгаар нэмэлтэ методическа литература, хэнэйшье мэдэһээр, хомор зандаа. Буряад филологёор элдэб зиндаанай эрдэмтэд яһала олошороо. Тэрээндэнь урмашамаар. Теэд тэдэнэрнай буряад хэлэнэй бэрхэ багшанарай дүршэл согсолногүй, методическа шэнжэлэл хэнэгүй ха юм.

Тиимэһээ буряад хэлэнэй олонхи багшанар өөрынгөө «шүүһэн» соо эдеэшэхэ баатай болодог. Гансашье буряад хэлээр бэшэ, ондоошье предмет заадаг багшанар эрдэм шадабаряа ходо һэльбэжэ, шэнэ юумэ үзэжэ ябаагүй һаа, шэмэ шүүһээ шэргэшэһэн борсодол адли болошохо жэшээтэй юм ааб даа.

Тиигэжэ зобохогүйн тула багша бүхэн өөһэдөө оролдохо ёһотой. Буряад хэлээр баян материал хаанаһаа ололтойб? «Байгал» журнал, «Буряад үнэн» газетэ захидаггүй багшанар энэ асуудалда харюусахаяа сохом түдэгэсэхэ.

Сэхыень хэлэхэдэ, би республикынгаа газетэ, журналгүйгөөр табашье алхажа шадахагүйб гэжэ һанагшаб. Журналай, газетын хуудаһанһаа элдэб һонирхолтой материал оложо болохоор агша. Би өөрөө «Байгал» журнал, «Буряад үнэниие» захихаһаа гадна, заадаг классуудтаа захюулдагбди. «Шэхэнэй шэмэг, нюдэнэй хужар» гү, али уран зохёолой хуудаһануудые үхибүүд һонирходог. Мүнөө «Буряад үнэн» шабинартамнай бэлэг болгон, «Хонхо» гэжэ тусхай хуудаһа гаргадаг болобо. Эдэ мэтые алдангүй уншажа, толилогдоһон материалнуудые класс соогоо зүбшэн хэлсэжэ байхадаа, шабинарни улам дуратайгаар буряад хэлэнэйнгээ хэшээлнүүдтэ бэлдэдэг.

Буряад хэлэнэй кружогууд үхибүүдэй эдэбхи үргэдэг гэжэ мэдээжэ. Зүгөөр тэрэниие һайнаар эмхидхэхэ шухала. Арадай аман зохёолой зүйлнүүдые суглуулхыень үхибүүдтээ даабари үгэхэдэш, ехэл баяртайгаар дүүргэдэг. Тэрэниинь гар бэшэмэл журнал соо гү, али тусхай дэбтэртэ бэшэхэ юм.

Үхибүүдэй дундаһаа юу-хээ зохёохо дуратангууд олдохо. Юрэдөөл үхибүүдэй зохёохы шадабариие хүгжөөхэ асуудалда эртэнһээ анхарал табимаар. Бүри хоёрдохи-гурбадахи класста байхадань, 4—5 мэдүүлэлһээ бүридэһэн бишыхан сочинени бэшүүлжэ туршаха хэрэгтэй. Һайнииень урмашуулха юм ааб даа. Үзэгэй олон алдуу гаргаха гэжэ айха хэрэггүй.

Энэ талаараа үхибүүдтэ этигэхэ шухала. Һаяхан Ж. Тумуновай «Лейтенант Саханаев» гэжэ рассказые хэшээлдээ уншаад, тэрээнһээ уламжалан, дайнай үеын манай тагнуулшадай эрэлхэг ябадал тухай хөөрэлдөөбди. Һүүлдэнь совет тагнуулшан тухай сочинени бэшэхыень гэртэнь даабари үгөөб. Бэшээл даа! Хэн тухай бэшээ гэжэ һананат? Советскэ Союзай Герой Дарма Жанаев тухай! Өөһэдынгөө нютагай хүбүүн Жанаевые тагнуулшан болгоод (намтарайнгаа ёһоор тэрэ — сэрэгэй инженер гүб даа), фашис нохосуудые бута сохилгондо айхабтар ехэ хэрэг бүтээжэ ябаһаар бэшэнэ. Геройн намтарые ондоо болгоод бэшэһэниинь аймшагтай бэшэ. Ямараар зохёоһониинь удхатай ха юм.

Класстаа гү, али гэртээ һайнаар бэшэһэн зохёолнуудыень үнөөхи гар бэшэмэл журналда оруулхада һайн. Зарим мэдүүлэлнүүдыень грамматикын хэшээлнүүдтэ жэшээ болгожо хэрэглэбэлшни, авторынь урмашаха, омогорхохо.

Үхибүүдые һонирхуулха онол арганууд олон юм. Тэдэниие бидэ бэдэрхэ, бэдэрхэ, үшөө дахин бэдэрхэ уялгатайбди.

Үхибүүдэй литературын асуудалаар республиканска зүблөөн дээрэ һонирхомоор асуудал табигдаха юм бэзэ. Үхибүүдэй уншаха ном буряад хэлэн дээрэ хомор гэһэн һанамжа дээрэ хэлээ һэм. Болохоёо байгаа зүблөөн дээрэ тус асуудалда харюу үгтэхэ юм бэзэ гэжэ найдая.

Ц. ТОГТОХОЕВ,
БурАССР-эй һургуулинуудай габьяата багша.

Хори.

...РӨӨЛ БОЛТОГОЙ!..

(ОЧЕРК)

...предмет ...-гэ-

...багшаһаа, түрүүн танил-...суһан байгааб.

...ематика заадагби,—гэжэ ...р харюусаа һэн...

...ика. Амандаа уһа балгаад ...хүн энэ предмедтэй нүхэ-...жэ заримашуул ойлгодог. ...а, хуурай хубхай сэдьхэл-...үдэй хонгордоолгоһоо бэшэ ...одоггүй, тиимэ хадаа һо-...жашье шададаггүй, үшөө ...эхэгүй аад, дэлхэй дээрэ ...биномһоо бэшэ юумэ тоо-...рэлхүүшэг һанаатай хү-... математикада наһала зо-... гэжэ һанадаг. Тэрэ тии-...

...Цыретарович бурьялма ехэ ...предмедээ эрхимээр мэдэ-...а, литературын, искус-...тухын асуудалнуудаар һо-...хүн. Философиин асуудал-...ай би хэлэнэгүйб. Юундэб ...дна Цыретарович матема-...илософско удхатай эрдэм ...а тоолодог. Тиигэжэ тэрэ ...ре хэлээ һэн. Тиигээдшье ...ест һэн хойноо. марксис ...е гүнзэгыгөөр шудалха ...оно ха юм даа.

...шанар гээшэ үе сагтаяа ..., жэгдээр алхалха уялга-...тэйбди даа. Илангаяа марк-...илософёор тахамнай һула-...урагшаа ябагдахагүй. Ком-...мүүжүүлгэ гэнэбди. Теэд ...-ленинизмгүйгөөр юу бү-...? Манай һургуулиинхид ...ианиин философско асуудал-...урааанда үзөө һэн. Нёдондо ...ын философско асуудалнуу-...лабди,—гэжэ Радна Цыре-...хөөрэнэ. Һүүлдэнь нюда-...елэй саанаһаа мэхэтэйгээр ...а хараад, гэнтэ игэжэ

...атематика пропагандистын ...дые яажа хабсаргаа юм гэ-...аа гүт?—Нэгэниинь нүгөө-...лта хэгшэгүй дээ. 1936 он-...дай гүрэнэй пединститудай ...ын факультет дүүргэһэн ...Институдай түрүүшын вы-...удай нэгэн гээшэб. Өөрөө ...икэдэ үлүү дуратай бай-...д минии һурахада, физикын ...агүй. Минии дүүргэһэнэй ...физигүүдые бэлдэдэг бо-... Гушан зургаан онһоо Поё-...лоөб. Гурбан жэл болоод, ...а ерээб. Би өөрөө эндэхи

...ын һургуулиин багшанарай ...соо игэжэ хөөрэлдэжэ һуу-..., һургуулиин парторг Дор-...ович Очиров орожо ерэбэ. ...лсээд, тэрэ игэжэ хэлэбэ:

...ай Радна Цыретаровичтэй ...асуудалаар хөөрэлсөө һаа, ...түт. Радна Цыретаровичые ...ай энциклопеди гэхэдэ бо-...

...ытыл даа, Доржи Рабдано-... Найданов гараараа зан-...

...ээ!—гэжэ Доржи Рабда-...һэнээ баталиа.—Эдэбхитэй ... Хөрёод онуудай комсо-...молец. Нютагтаа коммуна эмхидхэгшэдэй нэгэн. Загастайда коммунын тогтоһон тухай Радна Цыретаровичэй дурсалга нёдондо «Улаан Сэлэнгэ» газетын хуудаһанда толилогдоо һэн. Уншаа һэн гүт?..

* * *

1929 он. Загастай хотоной булэг залуушуул нэгэтэ сугларжа, нэгэ хүрхигэр хара гэрэй хажууда дүхэриглэн һуугаад, юун тухайшьеб удаан хөөрэлдэбэ. Тэдээнһээ холохон бэшэ, нэгэ зуһалангай газаа наранда игаажа һууһан үбгэд, хүгшэд залуушуулые обёороод, игэжэ хоорондоо хэлсэһэн юм гэхэ:

— Эдэ хонсомоолнууднай баһа юугээ хэгшэ зааб? Яатараа ходо сугларлдаг, шэбир-һабир гэлсэдэг болобо хаб?

— Эдэшни зондо муу юумэ хээгүй бэшэ гү? Яатараа һанаагаа зоболдообта?—гэжэ юу хээ ойлгодог, һүбэлгэн ухаатайшуулынь залуушуулые үмэгшэлнэ.

— Хомуун гээшые эмхидхэхэ гээ юм ха гэлсээ һэн. Хомуун гээшэдэш зөөри-зөөшэеэ, һамга-жэмгэдээ хуу хамталха юм гэгшэ. Ай, бурхандаа. Ямар жэгтэй саг болошоо гээшэб даа. Арьяа баала, абара,—гэжэ байгаад, эрхи мухарюулжа һууһан нэгэ шабганса үгэлбэ.

— Ондоо тээ бии болоһон коммунада балай һамгадаа хамтална гэлсээгүй хамнай. Бүри үлүү гаража байжа бү хөөрэлдэшэе. Коммуна гээшыень манда бии болоһон хойнонь үзэнэ, харанал бэзэбди,—гэжэ ноохо ээрэжэ һууһан хүгшэн зуугарба.

— Ши хомуунда орохо аалши?—гэжэ үнөөхи эрхи мухарюулдаг шабганса наадалһан янзатай һураба.

— Ороошье һаа юун болоо юм... Энэ үедэ үнөөхи сугларaад байһан залуушуул ишэ тиишээ таража, наранда игаажа һуугша наһажаал зон руу нэгэ маряагүйшэг, нарин сагаан шарайтай хүбүүн дүтэлбэ.

— Мэндэ!—гэжэ тэрэ хүбүүн хүгшэдые мэндэшэлбэ.

— Мэндэ! Зай, Радна, яагаа удаан юугээ хэлсэбэ гээшэбта?

— Үглөө үдэ багта тэрэ гэр соо, —гээд Радна хүбүүн үнөөхи хүрхигэр гэр тээшэ зааба,—суглаан болохо. Коммуна эмхидхэхэ тухай хөөрэлдөөн болохо. Суглаан тухай зарлахаяа булта тарабабди. Таанаршье ошооройгты,—гээд саашаа гэшхэлшэбэ.

— Дөө, энэ Цыретор Найданай хүбүүн гү даа?—гэжэ эрхитэй хүгшэн таняашархаба.

— Тиимэ.

— Баһа хонсомоол болоо алтай?

— Миншье хонсомоол бэшэ. Удамаршань ааб даа,—гэжэ сиибэгэр хүхэ һахалтай үбгэжөөл тобшолбо.

— Залуушуул өөһэдөө мэдээ юм ааб дээ. Муу юумэтэй орёолдожо ябаа бэшэ ха даа, лаха юм,— гэжэ коммунада орохо дуратайгаа мэдүүлэгшэнь торолдобо...

* * *

Үмсынгөө зөөридэ хара буугшадай хэршье ехээр үргэ амаа булюудаа һаа, тэрэнь сэлгээ сагаан Сэлэнгэ нютагай булан тохой газарнуудые нойрһоонь һэргээн ерэһэн шэнэ байдалай

ДУЛЭТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

амисхалые һүнөөжэ шадаагүй. Загастай нютагта коммуна тогтожо, тэндэхи буряадууд шэнэ гуримаар байдалаа түхеэрбэ. Һүүлдэнь хүдөө ажахын артель болоо.

Удангүй Загастайда түрүүшын трактор бии болобо. Нютагай зоной гайхалай хүсэд дэгдээгүй байтар, «Фордзоной» оньһо Раднын эсэгэ таажа, тэрэниие жолоодожо эхилээ. Тэрэмнай нютагтаа суурхаһан түмэршэ дархан һэн. Тиимэһээ алибаа юумэндэ түбһэншэ, гартаа дүйтэй хүн бэлэй.

Өөрөө тракторай оньһо таажархихадаа, хүбүүгээ тэрээнтэй танилсуулба. Тиигэжэ Радна хүбүүн тракторта һуужа, артелиингээ газар һайса хахалалсаһан юм гэхэ. Һүүлдэнь долоодохи класс дүүргээд, комсомолой зууршалгаар, һаяхан эмхидхэгдэһэн пединститудай бэлэдхэлэй курсда һурахаяа ороо һэн.

* * *

Үгэ дууламгайханаар, годирууһан тээшэнь годиржо ябаһан булад агтын жолоо бaряад, айхабтар хүхижэ ябаһанаа һанахадань, үсэгэлдэр болоһон шэнги. Теэд тэрэ гэһээр гушаган жэл үнгэршөөл даа. Сагай гүйдэл ямаршье түргэн бэ!

Энэ үе соо институт дүүргэгдээ. Хэды олон шабинарые тэрэ һургааб, тооложо барахагүйш.

Дайнай хүшэр жэлнүүдтэ Радна Цыретарович багшалхынгаа хажуугаар трактористнуудые бэлдэлсэдэг бэлэй. Үсэгэлдэрэйнь һурагшад багшынгаа ударидалга доро тракторай оньһо шудалдаг һэн. Эдирхэн ябахадаа, өөрөө тракторта һууһаниинь тиихэдэ хэрэгтэй болоо.

Гушаад жэлдэ самбарай ойро зогсожо, математикада олон зуугаад һурагшадаа дурлуулаа. Олон шабинарынь өөһэдөө математикые наһанайнгаа мэргэжэл болгон шэлэнхэй. Мүнөөшье Радна Цыретаровичэй хүтэлдэ кружогто һүбэлгэн олон һурагшадынь ябана. Яажа мэдэхэб: эдэнэйнь дундаерээдүйн лобачевскинүүд, галуанууд, колмогоровууд, журавлевуд ябадаг аалам? Одоо яажа мэдэхэб?

Эрдэм бэлигээ эдир хүнүүдтэ дамжуулан, тэдэнэйнгээ алдуу хэхэдэнь голхоржо, амжалта түйлахадань баясажа ябаха гээшэ багша хүнэй хуби, зол. «Үри бэенэрни һайн хүнүүд болоһой даа», — гэжэ эхэ болоһон хүн сэдьхэлдэг. Тэрээн шэнгеэр:

— Шабинарни эрхим хүнүүд болоһой, — гэжэ багшанар хүсэдэг. Радна Цыретарович жэл бүри шабинараа ажабайдалайнь замда гаргахадаа, нэгэл юрөөл хэлэдэг:

— Наһан соогоо юунэйшье болоо һаа, хүн нэрэеэ бү алдаарайгты, хүүгэдни!..

— Юрөөл болтогой!— гэжэ шабинарынь харюусадаг байха.

— Юрөөл болтогой!— гэжэ бидэшье дабтанабди. — Үшөө олон жэлдэ элүүр энхэ байжа, үхибүүдые һайхан замда юрөөжэ ябахатнай юрөөл болтогой!..

Ц. ДОНДОГОЙ.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

Улаан-Үдын судна заһабарилгын заводой коллектив дэлхэйн ажалшадай агуухэ багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ оролсоод, амжалтатайгаар хүдэлжэ байнхай. Түрүүшүүл олон. Тэдэнэй нэгэн токарь Борис Андреевич Варнавский энэ мүрысөөндэ оролсоод, жэлэйнгээ даабарине 10 һарын туршада дүүргэжэ шадаба. Мүнөө тэрэ 1969 онойхёор ажаллана.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

КООПЕРАТОРНУУДАЙ СУГЛААН

Республикын кооперативна худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан һаяхан болобо. Тэндэ республикын аймагуудай эд хэрэглэгшэдэй союзуудай, сельпонуудай түрүүлэгшэнэр, финансын хүдэлмэрилэгшэд болон наймаалагшад олоороо хабаадалсаба.

Худалдаа наймаанай, мүн бэлэдхэлэй хүдэлмэриие һайнаар ябуулха, шэнэ барилга эрхилхэ талаар түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ абаһан социалис уялгаа хэр зэргээр дүүргэжэ байһан тухай Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо нүхэр С. М. Баженов элидхэл хэһэн байна. Суглаанда хабаадагшад худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ асуудалда анхаралаа хандуулаа.

Д. КОЛМАКОВ.

ҺАЯАР ХЭБЛЭЛЬЭЭ ГАРАХАНЬ

КПСС-эй Буряадай обком В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдан хэблэгдэхэ номуудай түсэб баталба.

Ленинэй түрэһэн үдэр хүрэтэр гушан ондоо ном, тэдэнэй олонхинь буряад хэлэн дээрэ хэблэгдэн гаргагдаха байна. Жэшээнь, «СССР-эй социализм ба коммунизм байгуулгын асуудалнууд» гэһэн В. И. Ленинэй зохёолой согсолбори, «Ленин пропагандист ба агитатор» гэһэн Н. К. Крупскаягай ном, Г. М. Кржижановскиин, В. Д. Бонч-Бруевичэй Ильичтэй уулзаһан тухай дурасхаал тэдэ номуудай тоодо ороно.

Мүн буряад уран зохёолшодой номууд хэблэгдэхэ: Николай Дамдиновай, Дамба Жалсараевай, Цэдэн Галсановай В. И. Ленин тухай поэмэнүүд. Мүн «Вождь буряад арадай зохёолдо» гэһэн ном ород ба буряад хэлэн дээрэ гаргагдаха байна.

Эдэ нэрлэгдэһэн номуудай зариманиинь Буряадай полиграфическа комбинадай цехүүдэй «үйлэдбэрндэ оруулагдаад, һаяар хэблэлһээ гаргагдахаар барлагдана.

О. БЕРЕЗКОВ.

«Буряад үнэндэ» бэшэһэнэй һүүлээр

«РАДИОГҮЙ АЙЛ ДҮЛИИ»

Иимэ гаршагтай статья манай газетын августын 22-ой номерто толилогдоһон юм. Статья соо Улаан-Үдын инвалидуудай, ехэ наһатайшуулай интернат байшанда байгшадай радиогүй болоһон тухай хэлэгдэһэн байгаа.

«Радиогүй айл дүлии» гэһэн статья соо хэлэгдэһэн баримта зүб. Мүнөө ехэ наһатайшуулай байшандахи радио дуугардаг болоо. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, ЛВРЗ-гэй ОКС-ын барилгашад радиофикациин лини эбдэһэн байгаа», гэжэ хотын радиоузелай начальник С. Булах манай редакцида һаяхан мэдээсэбэ.

ХЯАГТЫН АЙМАГТА

Хүдэриин сабшалангууд дээрэ

Байгша ондо Хүдэриин совхозой луговодууд нуга сабшалангуудаа һайнаар харууһалжа шадаһан байна. Тэрэнэй ашаар энэ зундаа гектарай дунда зэргээр 21,3 центнер үбһэн хуряагдаа.

Дурсагдагша совхоздо нуга сабшалангай ургаса һайжаруулха зорилготой 27 тусхай звено ажалладаг юм. Тэдэнэй нэгэн Манидара Хандажапович Байнзуровай хүтэлбэрилдэг звеногойхид сабшалангай гектар бүриһөө 40 центнер үбһэ ногоо ургуулһан байна.

Мүнөө үедэ совхозой луговодууд ханаабуудаа сэбэрлэжэ, нуга сабшалангууд дээрээ наг шэбхэ ехээр гаргажа байнхай.

Эрхим бригадада—шан

«Пограничный» совхозой малшад мяха худалдаха юһэ һарынгаа түсэб сентябрь һарын эхэер дүүргэһэн юм. Тиигэжэ тэдэнэр гурба мянга гаран центнер үхэрэй, гахайн мяха гүрэндөө тушаагаа һэн. Тэрэнэй нилээд ехэ хубинь Иван Бухольцевай хүтэлбэрилдэг гүүртэһээ ороһон юм. Тус гүүртэдэ Нима Арьяев, Филипп Шекунов болон Иван Нечаев гэгшэд ажалладаг. Тэдэнэр май һарада эбэртэ бодо малай залуу һүрэг тушаажа абаад, сентябрь һарада тус бүридөө дунда зэргээр гурбан центнер шэгнүүртэй 308 толгой мал тушааһан байгаа. Тэдэнь дандаа тобир тарган гэжэ тоологдоод, бригада 280 түхэригэй шанда хүртэһэн байна.

Огородой баян ургаса

Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой овощ ургуулагшадай звено (хүтэлбэрилэгшэнь Вера Григорьевна Жаркова) байгша ондо баян ургаса хуряаба. Жэшээлхэдэ, эндэхид гектар талмай бүриһөө 300 центнер капуста, 140 центнер морковь абаһан байна.

Тэдэнэй ехэнхи хубинь Хяагта хотын ажалшадта худалдагдажа, бэшэниинь колхознигуудайнгаа хэрэглэмжэдэ үгтэһэн юм.

Г. ЧЕРНЫШЕВ,
аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ҺАНАЛАА ТАБИИТ!

Үбэлэй үедэ хүнүүдэй автобус хүлеэдэг газарта түхеэрэгдэһэн һарабша тухай хэдэн үгөөр хэлэлтэй. Хэжэнгэ тосхондо автобусой зогсодог газарта зунай һэрхигэр сарай бии юм. Энээн соо үбэлэй янгинама хүйтэн үдэрнүүдтэ аянда ябаха зоной автобус хүлеэхэнь бэрхэтэйл байха. Намарһаа хойшо тэндэ байрын барилга эхилһэн аад, дүүрэхэ юумэн үгы. Һүүлэй үедэ энэ барилгань хэнэйшьеб гэмээр зогсоогдошоо. Энээниие гүримшуулха талаар аймагай хүтэлбэрилэгшэд һаналаа табиг лэ!

Р. МУНКУЕВ.

ҮШӨӨ НЭГЭ ШЭНЭ СТАНЦИ

Автомашинаар аян замда ябагшадые хэрэгтэй бензинээр хангаха, мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмэ станцинууд республикымнай хүдөө тосхонуудта баригдажа эхилээ. Имэ станцинууд шухала хэрэгтэй болонхой. Ажахынуудай элдэб олон складуудые, мүн үлүү гаргаша усадхаха хэрэгтэ станцинууд туһалха.

Хэжэнгэ тосхон шадар станци бариха шиидхэбэри абтаад, Улаан-Үдын нефтебазын бригада энэ ажал май һарада эхилһэн юм. Дүй дүршэлтэй, хэдэн мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдһөө бүридэһэн тус бригада энээнһээ урда имэ станцинуудые Хори, Баргажан, Бэшүүр тосхондо барнһан байгаа.

Ахалагша механик Николай Федорович Благушин, прораб Валерий Иванович Коноваловай хүтэлбэри доро тус бригадынхид станциие богони болзор соо барижа дүүргэхэ зорилго урдаа табиба. Бригадын гэшүүд хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаа. Тиигэжэ станци хараалагдаһан болзорһоо урид ашаглалгада тушаагдаа.

Хэжэнгын аймагай колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай, республикын автотранспортна ажахынуудай, мүн аян замда ябаһан ондоошье автомашинанууд тус станциһаа бензин абадаг болоо. Эндэнь долоон янзын нефтепродукт бии юм.

Партиин Хэжэнгын райком, аймсоведэй гүйсэдком станци баригшадые Хүндэлэлэй грамотаар шагнаһан байна.

Автомашинануудые бензинээр хангадаг үшөө нэгэ станци ашаглалгада тушаагдаа. Эндэ долоон машина нэгэ доро бензин, ондоошье зүйл автомат аргаар абадаг болоо.

Зураг дээрэ: автомашинануудай бензин абаха түхеэрэлгэнүүд.

М. СУТУРИНАЙ фото.

...ТОКЛУБ ...ИГЭЖЭ ...ДЭЛНЭ

Загарайн аймгүйсэдкомой соёлой таһагта хоёр автоклуб бии юм. Хабарай тариилгаһаа эхилээд, ургаса хуряалгын дүүрэтэр эдэ автоклубууд ото ябажа гараа. Нүүдэл автоклубые даагшад Тамара Дмитриевна Данилова, Григорий Григорьевич Салисов гэгшэд ажалаа түсэблөөд, тусхай графигаар хүдэлдэг байба. Хүдөөгэй хүдэлмэрилэгшэдтэ наала харуулха агитбригадын ажалда Загарайн соёлой, пионернүүдэй байшангуудай хүдэлмэрилэгшэд болон промышленна предприятинуудай ажалшад хабаадалсаа.

Автоклубай ажал, мүн жолоошонһоошье болодог ааб даа. Энэ талаар жолоошон Степан Карпович Манзаров машинынгаа хойноһоо нарин нягтаар харууһалдаг. багаханаар эбдэрээшье һаань, саг соонь заһабарилдаг байна.

Хуряалгын үедэ автоклуб августын 20-һоо октябрь һарын дүүрэтэр таряашадые хангаа. Мүнөө үедэ автоклубнай 1803 хүндэ 91 концерт харуулаад байна.

Агитбригадатай тосхонуудаар ябаад лэ автоклуб ажалаа хизаарладаггүй. Багахан клубтай, улаан булангуудтай холын нютагуудташье ошодог.

Һүүлэй үедэ автоклуб Онохой-Шэбэр, Ангир, Первомаевка гэхэ мэтэ нютагуудаар ябаа.

Нүүдэл автоклубые даагша нүхэд Т. Д. Данилова ба Г. Г. Салисов Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, «Шуурган соогуур түрөөшэд» гэжэ тематическа вечер бэлдэжэ, аймагайнгаа багахан тосхонуудай ажалшадта харуулаа.

Автоклубай хүдэлмэрилэгшэд таряа хуряалгада зорюулан «Хүдэлмэришэ хүдэр гартай таряашадые магтая» гэһэн тематическа вечер үнгэргэһэн юм.

Мүнөө соёлшод малшадай эрилтэ хангахаяа бэлдэжэ байна.

В. ЛАМУХИНА,
Загарайн аймгүйсэдкомой соёлой таһагые даагша.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

НИЖНЕ-АНГАРСК. Мүльһэ саһаар хушагданхай шобхо үндэр Делюн Уранска уулануудай хормойгоор урдадаг түргэн урасхалта Правая Мама голой эрьедэ Хойто-Байгалай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой үнинэй орошон Николай Тулбуновай даадаг гүүртэ оршодог юм.

Энэ гүүртыншхид мүнөө үбэлжэлгэдөө һайнаар бэлдэжэ, түл абалгаяа эмхитэйгээр үнгэргэжэ байнхай. Һүүлшын мэдээнэй ёһоор, эндэхи орошод аяар гурбан зуугаад түл абажа, үхэл гарзагүйгөөр тобиржуулан түлжүүлнэ.

О. БЕРЕЗКОВ.

* * *

ЗАГАРАЙ. Онохойн совхозой үнинэй түрүү хонишон Апент Потемкиной хүтэлбэрилдэг хонишодой бригадынхид ажалдаа эрхим амжалта туйладагаараа онсо шалгаржа, жэл бүри республика дотороо суурхадаг болонхой. Үнгэрһэн жэл эдэнэр «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй, «Байгал» журналай дурасхаалта шанда хүртэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсон, 100 эхэ хонин бүриһөө 106 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриһөө 4.2 килограмм нооһо хайшалжа, зориһоноо бэелүүлжэ шадаһан байна.

Харин мүнөө эндэхид үбэлжэлгэдөө хүсэд һайнаар бэлдэжэ, үнгэрһэн жэлэйнгээ амжалта улам батадхахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байнхай.

Г. ГЫПЫЛОВ.

* * *

ХЯАГТА. Арбаад гаран жэлэй саада тээ оёдолой машина, мотоцикл гү, али үнэтэ ковер худалдажа абагшадые «тулгатай» айл гэлсэгшэ бэлэй. Харин мүнөө энэ айл бүхэнэй юрын заншал болонхой. Теэд энэмнай хүдөөгэй ажалшадай ажабайдалай эрид һайжарһаниие элеэр гэршэлнэ гээшэ.

Эгээл тиимэһээ Погранична совхозой ажалшад нөөсэлгын кассада мүнгэеэ суглуулжа, байрын шэнэ гэрнүүдые барюулжа түбхинэдэг болоо. Жэшээлбэл, һаяшаг тус совхозой тракторист Иннокентий Черепанов, залуу жолоошон Баяр Гыгмытов болон механизатор Зуфар Рахматуллин гэгшэд шэнэ гэрнүүдые барюулжа, бүлэнэртэеэ түбхинэн толлобо.

Г. ЧЕРНЫШЕВ.

* * *

Цахир тосхондохи интернат һургуулиин үхибүүдэй байха байрын гурбан дабхар байшан гэр баригдажа, ашаглалгада үгэбэ. Тэрээн соонь столово, библиотекэ болон амарха, наадаха таһалганууд түхеэрэгдэнхэй.

Һурагшад, түрэлхид шэнэ һайхан байраар хангагдаһанаа гурбан дабхар баяр гэжэ тоолоно.

* * *

Захааминай аймагай соёлой хүдэлмэрилэгшэд Цахир тосхоной пионернүүдэй байшанда сугларжа, хоёр үдэр семинар хэбэ. Тэндэ хото, хүдөөгэй клубуудай эрхилэгшэд, библиотекын болон киногой хүдэлмэрилэгшэд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухайгаа зүбшэһэн байна. Мүн тэдэнэр уласхоорондын байдалаар һонин лекци шагнаа.

* * *

Колхозууд хоорондын барилга эрхилдэг Цахиртахи конторын жолоошон В. Веев социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, Захааминай аймагай гүйсэдкомой болон КПСС-эй райкомой Хүндэлэлэй грамотада хүртэһэн байна.

Б. ШОЕНОВ.

Захааминай аймаг.

* * *

Һаяхан Буркоопсоюзай правлени Москваһаа баяртай мэдээсэл абаа. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Нёдондо жэлэй дүнгөөр агнуури-олзобориилгын талаар ехэ амжалта туйлаһан Баунтын аймагай ан үсхэбэрилгэ-олзобориилгын ажахын коллектив СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ хабаадаха эрхэ олобо.

Мүн Буряад оронойнмай эрхим ангуушадһаа олохон хүн ВДНХ-да хабаадахань. Тэдэнэй дунда Хойто-Байгалһаа Н. Петров, Н. Кузнецов, А. Петров, Баргажанай ангуушад А. Красинский, А. Ларионов, Түнхэнэй аймагһаа И. Сорокоников, М. Подлосинский, Кабанскын аймагһаа Н. Бабкин болон бусад, бүгэдэ арбан дүрбэн эрхим ангуушад бии.

Б. ОЛЕНИН.

ШАТАР

ЧЕМПИОНУУД ТОДОРУУЛАГДАБА

Облпрофсоведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй түгэсхэлэй уулзалганууд үнгэргэгдэбэ. Эндэ мастерта кандидадууд Мункоев, Иванов, Власов болон Залкинд гэгшэдэй дунда илангаяа шанга тэмсэл үргэлжэлөө. Тиигэжэ арбан нэгэдэхи, арбан дүрбэдэхи уулзалгануудай дүнгөөр Власов, Иванов гэгшэд амжалтатай байба. Тэдэнэр тус тустаа гурба—гурбан очкотой болоо һэн. Жэшээлхэдэ, Власов Мункоевые, Агафонов Маншеевые шүүгээд, Назимовта илагдаа. Залкинд Межовые, Гонзоленскиие, Самариниие шүүгээд, Усовта илагдаха баатай болоо. Тиихэдэ Иванов Маншеевые, Черноскутовые шүүгээд, Усовтай тэнсээд, Назимовта шүүгдээ. Мункоев Черноскутовые, Мотовиловые шүүгээд, Сампиловтай тэнсэжэ, Власовта шүүгдээ. Гадна Мункоев хойшолуулһан наадаяа Назимовтай үргэлжэлүүлжэ байһаар, юһэдэхи уулзалгадаа шүүгдэһэн байна.

Арбин дүрбэдэхи уулзалгада Власов, Залкинд гэгшэд тус бүриөө 10,5, Иванов 10, Мункоев 9,5 очкотой болоо. Тиихэдэ Сампилов Елсуков хоёр тус тустаа 9, 8,5 очкотой һэн.

Һүүлшын арбан табадахи уулзалгада жэрэб таталгын ёһоор Власов Иванов хоёр уулзаха байба. Эндэ хараар наадаһан Иванов илалта туйлаа.

Залкинд Елсуков хоёр тэнсээ. Мункоев Межовые, Маншеев Сампиловые шүүгээ.

Мүрысөөнэй дүнгөөр Залкинд Иванов хоёр нэгэдэхи, хоёрдохи һууринуудые эзэлбэ. Тэдэнэр тус тустаа 11 очкотой. Мүн лэ тус бүриөө 10,5 очкотой Власов, Мункоев гэгшэд гурбадахи, дүрбэдэхи һууринуудта гараа. Саашадаа Елсуков, Сампилов 9, Гонзолевский, Усов 8,5, Маншеев 7, Назимов, Мотовилов болон Самарин 6, Афанасьев, Межов 5 очкотой болоһон байна. Тиихэдэ Агафонов Черноскутов хоёр тус бүридөө 3,5 очкотой болоо һэн.

Түрүүшын дүрбэн һуури эзэлһэн шатаршад облпрофсоведэй зүгһөө Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

В. МАМИЛОВ.

⊙ Юрын мэдээнэй ёһоор, Эквадорто 700 мянган байра дуталдана. Эдэ отог балгааһануудай фото-зурагууд Эсмеральдас город шадар буулгажа абтаа. Эндэ ажаһуугшад ариг сэбэрые сахиха арга боломжогүй, үбшэ хамшагта хододоо дайрагдадаг, юумээр дуталдадаг.

ТАСС-ай фото.

⊙ ЛОНДОН. Англиин табан зуу шахуу эхэнэр США-гай посольствын дэргэдэ демонстраци үнгэргөө. Вьетнамда Америкын хэдэг ээрхэг түримхэй ябуулгые буруушаадаг байһанайнь түлөө д-р Бенджамин Спок гэгшые еүүдлэһыень тэдэнэр буруушаагаа. Эхэнэрнүүдэй нилээд олониинь үхибүүдээ абаад ерэһэн байгаа.

ТАСС-ай фото.

Универ-ситедэй 50 ЖЭЛ

Эрхүүгэй гүрэнэй университет тогтоогдоһоор 50 жэлэйнгээ ойе һаяхан тэмдэглэбэ. Үнгэрһэн зуун жэлдэ байгуулагдаһан Томскын университедые тоолонгүйгөөр Ураалһаа Алас-Дурна хүрэтэр Эрхүүгэй университедһээ ондоо хуушанай дээдэ һургуули үгы юм. Тус һургуули дүүргэгшэдэй хүдэлөөгүй газар гэжэ үгы шахуу. 50 жэлэй туршада 14800 хүн университедтэ һуража гараһан байна.

Тэдэнэй тоодо эрдэмэй 57 доктор, 507 кандидат ороно. Эдэ эрдэмтэдэй дунда совет элитэ эрдэмтэд, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн корреспондентнүүд М. М. Одинцов, Н. А. Флоренцев, В. Н. Солоненко, М. Ф. Шостаковский, Н. Н. Некрасов, РСФСР-эй эрдэмэй габьяата ажал ябуулагшад А. П. Окладников, физико-математическа эрдэмэй доктор, профессор А. А. Тресков, профессор И. А. Парфианович, биологиин эрдэмэй доктор, профессор М. М. Кожов, Буряадай АССР-эй эрдэмэй габьяата ажал ябуулагша профессор Ф. А. Кудрявцев, профессор Г. В. Тропин, биологиин эрдэмэй доктор Г. Ф. Дебец, медицинын эрдэмэй доктор Х. Г. Ходос, юридическэ эрдэмэй доктор А. А. Пиантковский, Буряадай АССР-эй эрдэмэй габьяата ажал ябуулагша геолого-минералогическа эрдэмэй доктор, профессор О. В. Макеев, Яхадай алмаз анха нээгшэ А. П. Белов, Ю. И. Хабардин, Ленинскэ болон Гүрэнэй шангай Лауреадууд М. М. Герасимов, А. П. Окладников, В. С. Дубовский болон бусад бии.

Университет болбол гансахан багшанарые бэлдэнэ бэшэ, харин олон янзын мэргэжэлтэдые һурган гаргана. Мүнөө тус университедтэ 10 000 хүн һуралсана. Табин гурбан кафедрань 600 багшанар, научна хүдэлмэрилэгшэдые нэгэдхэнэ. Тэдэнэй тоодо эрдэмэй 25 доктор, профессор, 160 гаран доцент, эрдэмэй кандидадууд оролсоно.

Университедэй дэргэдэ эрдэм шэнжэлэлгын гурбан институт бии юм. Тэдэнэй нэгэн халаа нүүрһэ, нефтехимическэ синте[...] ститут болоно. Хэдэн [...] болон һалбариин лаборатори[...]

Ангар мүрэнэй зүүн б[...] ригдажа байһан университе[...] байшангай түрүүшын [...] ойрын жэлнүүдтэ ашаг[...] оруулагдаха байна. Тэрэ [...] дань химическэ, физическа[...] гическа, математическа [...] тэдүүд ба захиргаан[...] оруулагдахаар хараалагдан[...]

Зураг дээрэ: 1. Универ[...] радио-дамжуулгын түхеэр[...] лаборатори соо студентнар[...] хэнэ. 2. Университедэй [...] нэр электронно-тоололгын [...] нын дэргэдэ.

Н. ЕФИМ[...]

Фотонь авто[...]

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН САаНАҺАА

Октябрь — түүхэтэ ушар болоно

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Общественэй хүгжэлтэдэхи шиидхэхы ушар болгошо Агуу Октябриин социалис революци бүхы хүн түрэлтэнэй хуби заяанда ехээр нүлөөлөө гээд Октябриин 51 жэлэй ойдо зорюулагдаһан түрүү бэшэг соогоо «Лупта де класэ» гэжэ журнал онсолон тэмдэглэнэ. Октябриин революциин гол удха шанарынь гэхэдэ, тэрэ общественэй хүгжэлтэдэ шэнэ үе сагые, капитализмһаа социализмда арадуудай дамжан орохо үе сагые нээжэ үгөө гээд журнал заана.

КПСС-эй хүтэлбэреэр ехэ бэрхэшээлнүүдые дабаһан, түүхэдэ үшөө үзэгдөөгүй замые хараалһан Советскэ Союз дэлхэй дээрэхи агуу ехэ индустриальна гүрэнүүдэй нэгэн болоо. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ фашис гүрэнүүдые Советскэ Союзай илаһан түүхэтэ илалтые ерээдүйн үетэн хэзээдэшье мартаагүй гээд статья соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Коммунизм байгуулхын түлөө Советскэ Союзай тэмсэл, промышленность, хүдөө ажахы, наука ба культурые хүгжөөлгэдэ, замбуулинай дайдые шэнжэлэлгэдэ, ажалшадай байдал һайжаруулгада тэрэнэй туйлаһан амжалтанууд дэлхэйн социалис оронуудай экономическа, политическэ, сэрэгэй хүсэ шадалые ехээр бэхижүүлнэ, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай, ниитын дэбжэлтын хэрэгтэ социализмын нүлөө дээшэлүүлтэдэ шиидхэхы туһа нэмэри болон үгэнэ.

Советскэ Союзтай хани барисаан, манай ороной ажалшадай эгээн лэ үнэтэ туйлалтануудай нэгэн болоно гээд «Лупта де класэ» бэшэнэ.

Россидахи социалис революциин илалтые һайндэрлэгшэдтэй бултантайнь хамта румын арад энэ түүхэтэ ушарые хүндэлжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ, коммунизм байгуулгада, эб найрамдал хамгаалгада шэнэ, ехэ амжалтануудые туйлахыень В. И. Ленинэй үетэнэй эхилһэн шанэдхэлгэнүүдые үргэлжэлүүлэгшэ аха дүү совет арадта үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ.

Аха дүүгэй хани барисаан, нэгэдэл

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Эндэ үнгэргэгдэжэ байһан монгол-совет хани барисаанай һарада зорюулагдажа, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай заседаниин зал соо ноябриин 1-нэй үдэшэ суглаан болобо. Ниислэлэй ажалшад, Монголой барилгануудта хүдэлжэ байһан совет мэргэжэлтэд эндэ суглараа. МНР-эй парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй, совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй делегациин президиумдэ ерэжэ һууxада, сугларагшад тэдэниие халуунаар угтаа.

МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, секретарь, монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй Центральна соведэй президиумэй түрүүлэгшэ Б. Лхамсурэн суглаае нээхэдээ, тобшо үгэ хэлээ.

Замбуулинай баатар полковник Г. Т. Береговойе Москва ноябриин 1-дэ баяр баясхалантайгаар угтаба. «Союз-3» онгосын ниидэлгэ замбуулинай дайдые амгалан ёһоор шэнжэлэн мэдэхэ хэрэгые толгойлжо ябаһан Соведүүдэй ороной шэнэ гайхамшагта туйлалта болоно. Г. Т. Береговойдо, совет космонавтнуудай эрэлхэг зоригто бүлэдэ, Советскэ Союзай парти, правительствада, бүхы ажалшадта монгол арад халуун амаршалга хүргэнэ гээд тэрэ хэлээ.

Агуу ехэ Октябриин туг доро манай арадуудай хоорондо тогтоһон хани барисаанай, аха дүүгэй холбооной энэ үндэһэн тухай үгэ хэлэгшэ саашань дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

Ниитынгээ зорилгын түлөө бидэнэр хамтадаа тэмсэнэбди гээд Ю. Цеденбал онсолон тэмдэглээ. Советскэ Союзай Коммунис парти уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе нягтаар жагсаан, социалис оронуудай нэгэдэлые бэхижүүлэн, марксизм-ленинизмын тугые дээрэ үргэжэ ябана. Чехословакида Варшавска договорой сэрэгүүдые оруулалга хаһа саг соонь абтаһан хэмжээн болоно. Энэ хэмжээн империализмын ба революцида харша этэгээдүүдэй хүсэнүүдэй хандалгаһаа чехословак арадай социалис туйлалтануудые абараа. Энэ хадаа уласхоорондын угаа ехэ удха шанартай.

Социализм байгуулгадань МНР-тэ туһаламжа үзүүлдэг совет хүнүүдые Агуу ехэ Октябриин социалис революциин ойртожо байһан 51 жэлэй ойн һайндэртэй дашарамдуулан МНРП-гэй ЦК-гай, республикын правительствын зүгһөө Ю. Цеденбал үгынгөө түгэсхэлдэ халуунаар амаршалаа.

Хани барисаанай һарын хүндэлэлдэ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Социалис город болгошо Дархан түргэнөөр ургана. Аха дүү Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай һайн һайхан туһаламжа энээндэ сэгнэшэгүй ехэ үүргэ дүүргэбэ. Мүнөө бүхы орон дотор болоно байһан монгол-совет хани барисаанай заншалта һарада зорюулагдаһан үргэн хэмжээ ябуулганууд мүнөө хани барисаанай город болгошо Дарханда бэелүүлэгдэнэ гээд МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ. Коммунис байгуулалтада совет арадай туйлаһан амжалтануудые харуулһан булангууд, стенднүүд, фотовыставкэнүүд Дарханай предприятинуудта, һуралсалай газарнуудта, клубуудта нээгдээ. Лекци, элидхэлнүүд, Дарханай барилгануудта хүдэлжэ байһан мэргэжэлтэдтэй уулзалганууд, хани барисаанай үдэшэнүүд хаа хаанагүй үнгэргэгдэнэ. Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 51 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, Дарханай ажалшад ажалай вахтада жалсанхай.

Дархан шадар Советскэ Союзай туһаламжаар Шарын голой нүүрһэнэй карьер, түлишөөр хүдэлдэг электростанци, барилгын материалнуудай комбинат, мүн Дархан—Улаан-Баатар—Сүхэ-Баатар гэһэн электро-дамжуулгын үндэр вольтно лини ашаглалгада үгтөө гээд агентство онсолон тэмдэглэнэ.

Октябрьда зорюулагдаһан суглаан

НИКОЗИ. (ТАСС). Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 51 жэлэй ойдо зорюулагдаһан олониитын суглаан Кипрэй Лимасол городто болоо. АКЭЛ гэжэ партиин окружной комитедэй секретарь К. Христу элидхэл хэхэдээ, Октябриин революциин бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанарые, эб найрамдал хангаха, аршалан хамгаалха талаар Советскэ Союзай, социализмын оронуудай дүүргэдэг үүргые онсолон тэмдэглээ.

Ноябриин 7—шэнэ үе сагай эхин мүн

ПАРИЖ. (ТАСС). «Манай XX зуун жэлэй 51-дэхи жэл 1968 оной ноябриин 7-до гүйсэхэнь. Энээндэ 1917 оной ноябриин 7-до Петроградта эхи табигдаа һэн» гээд Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 51 жэлэй ойдо зорюулан, «Юманите-диманш» газетэдэ толилһон статья соогоо мэдээжэ француз журналистка Мартич Моно бэшэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум тухай ГДР-эй хэблэл иигэжэ бэшэнэ

БЕРЛИН. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй материалнуудые Германиин Демократическа Республикын хэблэл ноябриин 2-то толилоо. «Нойес Дойчланд» газетэ Пленумэй хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэхэдээ, хүдөө ажахын асуудалнуудаар Пленумэй тогтоолой найруулга толилоо. Экономикын энэ һалбарияар хараалагдаһан хэмжээ ябуулганууд коммунис байгуулалтын саашанхи хүгжэлтэдэ туһалха гээд газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Пленум дээрэ хэһэн элидхэлһээ абтаһан зарим үгүүлэлнүүдые, тэрэшэлэн Пленумэй тогтоолнуудай удхые «Бауэрн-эхо», «Националь-цайтунг», «Дер морген» болон бусад газетэнүүд толилбо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гадаадын политическэ ажал ябуулгые Пленум нэгэн дуугаар һайшаагаа гээд газетэнүүд тэмдэглэнэ.

Париждахи тусхай хөөрэлдөөндэ хабаадажа байһан ДРВ-гэй делегациин түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Париждахи тусхай хөөрэлдөөндэ хабаадажа байһан ДРВ-гэй делегациин түлөөлэгшэ хэблэлдэ зорюулан, доро дурсагдаһан мэдүүлгэ хээ.

«Вьетнамай Демократическа Республикын бүхы газарые агаарһаа бомбодолго далайһаа артиллереэр буудалга, хүсэ хэрэглэлгэтэй холбоотой бусад бүхы ябуулгануудые болюулха тухай США-гай президент Линдон Б. Джонсон 1968 оной октябриин 31-дэ Гринвичэй сагаа; 24.00 гү, али 1968 оной ноябриин 1-дэ Гринвичэй сагаар 01.00 часта захиралта гаргаха, энэ захиралта 12 часай үнгэрөөд байхада хүсэндөө орохо гээд США-гай правительствын түлөөлэгшэд—элшэн сайд Гарриман, элшэн сайд Вэнс Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын түлөөлэгшэ министр Суан Тхюи гэгшэдэ дуулгаа.

Вьетнамай асуудал амгалан ёһоор гуримшуулха арга бэдэрхэ зорилгоор 1968 оной ноябриин 6-һаа оройтонгүй Парижда заседани болохо, тэрээндэ Вьетнамай Демократическа Республикын, Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын, Америкын Холбоото Штадуудай ба Вьетнамай Республикын түлөөлэгшэд хабаадалсаха байна.

США-гай правительствын түлөөлэгшын энэ мэдээсэлые министр Суан Тхюи анхаралдаа абаад, Вьетнамай Демократическа Республикын правительствада тэрэниие дамжуулаа».

Аргентинэдэ юумын сэн хүндэрнэ

ГАВАНА. (ТАСС). Аргентинэдэ юумын сэн хүндэржэ байнхай. Нёдондо жэлэй сентябрьһаа эхилээд энэ жэлэй сентябрь хүрэтэр юумын сэн 11,6 процентээр, гансахан лэ октябрь һарада 2 шахуу процентээр нэмэһэн байна. Энээн тухай Пренса Латина агентствын корреспондент Буэнос-Айресһаа мэдээсэнэ.

ПРАВДА БУРЯ[...] МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕР

Нэгэдэхи һуудаһанда: [...]хы программа» гэһэн т[...] шэг. «Минии хинагша—[...] ришэнэй һэшхэл» —А. Б[...] статья. Советскэ правите[...] мэдүүлгэ. ТАСС-ай матер[...]

Хоёрдохи хуудаһанда: [...] нистын хүмүүжүүлгэ»—[...] Улаан-Үдын городской [...] инструктор Г. Парфеновой [...] «Селекционернүүдгүйгөөр [...] һэн хүдэлмэри» гэһэн [...] ной статья. Хүн зониие [...] хэрэгые шалгаһан рейдо[...] дын материал.

Гурбадахи хуудаһанда: [...] саанаһаа ерэһэн телеграм[...] «Найрамдал—хани барис[...] һэн Р. Цыбиковэй замай [...] лэлнүүд. Нютаг нютагай [...]

Дүрбэдэхи хуудаһанда: [...] марше» гэһэн ном тушаа [...] эи. Нютаг нютагай һонин. [...] холнууд.

СЭНХИ[...] ЭКРАНУУДТ[...]

18 часһаа «Пионерия» [...] ножурнал, «Юнармейская з[...] гэһэн киноочерк. 18 час 2[...] таһаа КПСС-эй Улаан-Үды[...] мой нэгэдэхи секретарь В.[...] рюковой хөөрөөн. 18 час 4[...] гаһаа «Манай түрүүшүү[...] дамжуулга (буряад хэлэ[...] 19 часһаа «Холо, ойрын [...] 19 час 20 минутаһаа «Таба[...] —болзорһоонь урид» гэ[...] жуулга. 19 час 35 минута[...] дөө ажахын һонин» гэһэ[...] журнал. 20 час 15 м[...] «Хүгжэм» гэһэн телевизио[...] луулбари. 21 час 15 м[...] «Ойн баярай хүндэлэлдэ» [...] дамжуулга. 21 час 30 м[...] ТАСС-ай лентээр абтаһ[...] сэл. 21 час 40 минутаһ[...] ская повесть» гэһэн уран [...] фильм.

Сагаа[...] уларі[...]

Улаан-Үдын авиамете[...] мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнө[...] публика доторнай бүрхэг[...] ха, зарим газарта багаха[...] бударха. Баруун тээһээ һу[...] һалхилха. Хойто аймагуу[...] градус хүйтэн, бэшэ нютаг[...] градус дулааһаа 2 граду[...] хүрэтэр, Улаан-Үдэдэ 0 гра[...] хай байхаар хүлеэгдэнэ.

Ноябриин 6-7-ной үд[...] республика дотор үүлэтэ[...] зарим газарта багахан са[...] хо. Хойто аймагуудта 8–[...] дус, бэшэ нютагуудта 3–8 [...] хүйтэн байхаар багсаагда[...]

Редакторай о[...]
М. Н. НИ[...]

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакт[...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—6[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленнос[...] строительства—61-35, советского строительства и быта—6[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, [...] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, маш[...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Со[...]те Министров БурАССР.

Н-02082. Зак. № 1149.